

سازمان حفاظت محیط زیست

آیین نامه خود اظهاری در پایش آلودگی محیط زیست
و
شیوه نامه های آزمایشگاه های معتمد

تهیه و تدوین :

معاونت محیط زیست انسانی
دفتر پایش فراگیر محیط زیست

آبان ماه ۱۳۹۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	مقدمه.....
بخش اول: تعاریف و مفاهیم	
۸	تعاریف.....
بخش دوم: خود اظهاری در پایش آلودگی ها و تخریب محیط زیست	
۱۰	۲-۱- اهداف.....
۱۱	۲-۲- تاریخچه.....
۱۱	۲-۳- مستندات قانونی.....
۱۲	۲-۴- گردش کار و فرایند خود اظهاری در پایش آلودگی.....
۱۳	۲-۵- چارچوب آیین نامه خوداظهاری واحدها در پایش آلودگی.....
۱۴	۲-۶- پارامترهای مشمول خوداظهاری در پایش آلودگی.....
۱۴	۲-۷- واحدهای مشمول نصب و راه اندازی سیستم های پایش لحظه ای و پیوسته.....
۱۵	۲-۸- دستورالعمل های فنی و استانداردها جهت اندازه گیری آلاینده های محیط زیست.....
۱۵	۲-۹- خوداظهاری در پایش آلودگی در مورد طرح ها و واحدهای مشمول ارزیابی زیست محیطی.....
۱۵	۲-۱۰- دستورالعمل خوداظهاری در تخریب محیط.....
۱۵	۲-۱۱- موارد تفویض اختیار به ادارات کل حفاظت محیط زیست استانها.....
بخش سوم : شیوه نامه های آزمایشگاه های معتمد	
۱۶	۳-۱- شیوه نامه داخلی شورای سیاست گذاری و راهبردی آزمایشگاه های معتمد.....
۱۷	۳-۲- شیوه نامه شرایط عمومی صدور، تمدید و ارتقاء گواهینامه آزمایشگاه های معتمد.....
۱۹	۳-۳- شیوه نامه تعیین پایه آزمایشگاه های معتمد.....
۲۷	۳-۴- شیوه نامه رویه ممیزی و نظارت بر آزمایشگاه های معتمد.....
۳۳	۳-۵- شیوه نامه انضباطی آزمایشگاه های معتمد و نحوه رسیدگی به تخلفات.....
۳۵	۳-۶- شیوه نامه تشویقات آزمایشگاه های معتمد.....
۴۱	۳-۷- دستور العمل ها، روش ها و تجهیزات پیشنهادی به منظور اندازه گیری آلاینده های زیست محیطی.....
۴۳	۳-۸- تعیین پارامترهای مشمول خود اظهاری در پایش آلودگی.....
۵۳	۳-۹- دستورالعمل خوداظهاری در پایش و صحه گذاری بی خطر سازی پسماندهای پزشکی.....
۷۴	

بخش چهارم : فرم ها و نمودارها

الف : فرم ها

۸۵	
۸۷	۱- فرم درخواست دریافت گواهینامه آزمایشگاه معتمد .....
۸۸	۲- فرم ارزیابی آزمایشگاه معتمد .....
۸۹	۳- فرم مشخصات پرسنلی .....
۹۰	۴- فرم های پارامترهای مورد درخواست در گروه های تخصصی .....
۹۴	۵- فرم های اعلام نتایج آزمایشگاه معتمد .....
۹۷	۶- فرم های عملکرد یکساله آزمایشگاه معتمد .....
۱۰۵	۷- فرم تعیین پایه آزمایشگاه های معتمد .....
۱۰۶	۸- فرم نظارت بر عملکرد آزمایشگاه معتمد در محل اندازه گیری .....
۱۰۷	۹- فرم بازدید از مکان آزمایشگاه معتمد جهت نظارت .....
۱۰۸	۱۰- فرم صورتجلسه انجام پایش خوداظهاری .....
۱۰۹	۱۱- فرم اطلاعات کالیبراسیون تجهیزات .....
۱۱۲	۱۲- فرم نحوه گزارش دهی نتایج خوداظهاری توسط آزمایشگاه های معتمد .....
۱۱۳	۱۳- فرم گزارش خوداظهاری و پایش بی خطر سازی پسماندهای پزشکی .....

ب : نمودارها

۱۱۴	۱- گردش کار خود اظهاری در پایش آلودگی .....
۱۱۵	۲- گردش کار صدور، تمدید و ارتقاء گواهینامه آزمایشگاه معتمد .....

امروزه موفقیت و اثر بخشی هر گونه برنامه مدیریتی در حفاظت و صیانت از محیط زیست و منابع طبیعی در گروی پایش بهینه و مناسب کمی و کیفی می باشد. مدیریت و برنامه ریزی برای رفع و کاهش آلودگی های زیست محیطی، بدون اتکاء بر اندازه گیریهای درست و قابل اطمینان ممکن نیست. در سند چشم انداز ایران ۱۴۰۴ بر خورداری از سلامت فردی و سلامت جامعه و محیط، همراه با بهره مندی از محیط زیست سالم از جمله اصول مهم می باشد و پایش آلودگیهای محیط زیست از ابزارهای صحت و سقم آن محسوب می شود. از آن جا که آنالیز اطلاعات پایش، مبنای مدل سازی و پیش بینی و اطلاع رسانی به جامعه و اولیای امور و تصمیم گیری های کلان کشور واقع می شوند، از این رو پایش، نقش و اهمیت زیادی در امر مدیریت آلودگی و حفظ کیفیت محیط ایفا می کند. به بیان ساده تر زمانی می توان مدیریت مطلوب و تصمیم گیری بهنگام در حوزه آلودگی های زیست محیطی اعمال نمود، که داده های پایش اعم از پایش منابع محیطی (آب، خاک، هوا) و پایش منابع نشر آلاینده (صنایع و خدمات) به لحاظ صحت و دقت از اعتبار کافی و قابل قبول برخوردار باشد. بر این اساس در کلیه مراحل پایش آلودگی ها اعم از حضور فرد پایشگر در عرصه مورد پایش، مکان یابی محل نمونه برداری، نمونه برداری، آماده سازی نمونه، انتقال نمونه به آزمایشگاه، آنالیز، پردازش و تحلیل صحت (Accuracy) و دقت (Precision) اندازه گیری ها بسیار مهم می باشد.

توسعه و گسترش منابع آلودگی از یک طرف و لزوم کوچک شدن مسئولیت های دولت از طرف دیگر، موجب شد تا به استناد بند الف ماده ۶۱ قانون برنامه چهارم توسعه و بمنظور ارتقای کمی و کیفی پایش های محیط زیست، خوداظهاری در پایش آلودگی در فعالیتهای مختلف تولیدی، خدماتی و زیربنایی آغاز شود، براین اساس «کلیه واحدهای تولیدی، خدماتی و زیر بنایی باید بر اساس دستورالعمل سازمان حفاظت محیط زیست نسبت به نمونه برداری و اندازه گیری آلودگی ها و تخریب های خود اقدام و نتیجه را به سازمان مذکور ارائه دهند». این مهم در بند ب ماده ۱۹۲ قانون برنامه پنجم نیز تصریح گردیده است.

مقوله «خوداظهاری» یکی از شاخصهای توسعه یافتگی جوامع امروزی محسوب می گردد، این امر با هدف تقویت برون سپاری، واگذاری امور تصدی گری و جلب هر چه بیشتر مشارکت بخش خصوصی و ایجاد آزمایشگاههای معتمد سازمان

حفاظت محیط زیست در زمینه انجام پایش ها و خوداظهاری واحدهای صنعتی، تولیدی و خدماتی برای منابع بالقوه در ایجاد آلودگی شکل گرفت. با این حال طی سالهای گذشته عدم توجه به کیفیت در حوزه پایش های محیط زیست علیرغم رشد روزافزون آزمایشگاههای معتمد در سطح کشور، متأسفانه موجب شد که خوداظهاری در پایش نتواند اطمینان ما را از صحت اندازه گیری های انجام شده در پایش ها فراهم نماید.

نظر به ضرورت ارتقای جایگاه حاکمیتی سازمان در امر پایش خوداظهاری در دوره جدید مدیریتی در دولت تدبیر و امید تلاش گردید تا با در نظر گرفتن کلیه عوامل اثرگذار دخیل در این حوزه بالاخص پیش بینی سازوکار مناسب و شفاف میان سه ضلع مثلث محیط زیست - آزمایشگاه معتمد - صنعت، از طریق ابزارهای قانونی و تدوین دستورالعمل های اجرایی مناسب نسبت به رفع مشکلات موجود و رشد کیفی پایش های خوداظهاری اقدام شود. براین اساس بازنگری دستورالعمل خوداظهاری در پایش و شیوه نامه های مرتبط با فعالیت آزمایشگاههای معتمد، و همچنین تصویب تعرفه خدمات آزمایشگاهی در شورای عالی محیط زیست با هدف رفع ابهامات و کاهش مشکلات موجود در این حوزه صورت گرفت و آیین نامه موصوف، طی جلسات مستمر کارشناسی با کلیه بخش های مرتبط درون و برون سازمانی بررسی گردید و نهایتاً در بیستمین جلسه شورای محترم معاونین سازمان در تاریخ ۱۳۹۴/۵/۲۴ به تصویب رسید.

لازم می دانم از مساعی و تلاش های مدیرکل و همکارانم در دفتر پایش فراگیر آلودگی محیط زیست که زحمات زیادی را در تهیه و تدوین آیین نامه مزبور متحمل شدند تشکر و قدردانی نمایم، از همکاری مدیران کل استانی و کارشناسان ذیربط در ادارات کل استان ها و همچنین دفاتر تخصصی معاونت و نیز سایر ذی نفعان برای ارائه نقطه نظرات و پیشنهادات ارزنده تقدیر و سپاسگزاری می کنم. امید است بهبود وضعیت پایش آلودگی های محیط زیست که از اهداف کلیدی تدوین این آیین نامه می باشد زمینه های حصول داده های پایش قابل اتکا و صحیح و امکان مدیریت، کنترل و حفاظت شایسته و موثر محیط زیست و متعاقباً تحقق حکمرانی مطلوب زیست محیطی را میسر سازد.

سعید متصدی

معاون محیط زیست انسانی

بخش اول

تعاریف

تعاریف

- آزمایشگاه معتمد: آزمایشگاهی است که در بخش های دولتی و غیر دولتی کشور وجود دارد و توانایی آن جهت سنجش پارامترهای زیست محیطی بر اساس آیین نامه و مقررات جاری، مورد تایید سازمان قرار گیرد.
- سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست کشور که مرجع تائید فعالیت آزمایشگاه معتمد می باشد.
- متقاضی (اخذ گواهینامه آزمایشگاه معتمد): هر شخص حقوقی که درخواست اخذ صلاحیت انجام پایش پارامترهای زیست محیطی را مطابق با شرایط احراز گواهینامه دارد.
- درخواست کننده (واحد): مسئولین (حقوقی و حقیقی) کلیه واحدهای تولیدی، خدماتی، عمرانی، زیربنایی و ..... که مشمول اجرای طرح خوداظهاری در پایش آلودگی محیط زیست بر اساس آیین نامه و مقررات جاری می شوند.
- اداره کل: اداره کل حفاظت محیط زیست استان
- دفتر پایش: دفتر پایش فراگیر آلودگی محیط زیست
- خود اظهاری: خود اظهاری منابع بالقوه آلاینده در پایش آلودگی ها
- پارامترهای مشمول طرح خود اظهاری: پارامترهایی مشمول اجرای طرح خوداظهاری می شوند که جزء استانداردهای اعلامی سازمان باشند.
- کارشناس ذیصلاح: کارشناسی که از سوی آزمایشگاه معتمد به دفتر پایش معرفی گردیده است و سوابق آموزشی، کاری، مدرک تحصیلی و سایر شاخص های تعریف شده و مصوب در شیوه نامه را دارا می باشد
- فضای آزمایشگاهی: مساحتی از ساختمان است که دارای شرایط خاص می باشد و با توجه به نوع فعالیت، توسط متقاضی تهیه می گردد.
- تجهیزات آزمایشگاهی: کلیه دستگاه ها، لوازم و اقلام آزمایشگاهی مورد نیاز جهت سنجش پارامترهای محیط زیست است که با توجه به درخواست و شرح خدمات توسط متقاضی فراهم می گردد.
- گروه های تخصصی: بخش های مختلف آزمایشگاه که در زمینه نمونه برداری، آماده سازی و سنجش پارامترهای زیست محیطی در ۳ گروه تخصصی فیزیکو شیمیایی، بیولوژی، هوا و صدا فعالیت دارند.
- پایه: عددی است که توان آزمایشگاه معتمد را در هر گروه تخصصی تعیین می کند. پایه "یک" نشانگر بالاترین توان فنی در هر گروه تخصصی است.
- کمیته: کمیته کارشناسی آزمایشگاه های معتمد سازمان
- شورا: شورای سیاستگذاری و راهبردی آزمایشگاه های معتمد
- دبیرخانه کمیته: دبیرخانه کمیته آزمایشگاه های معتمد
- گواهینامه: گواهینامه آزمایشگاه های معتمد
- گزارش: گزارش پایش انجام شده در راستای طرح خوداظهاری در قالب فرمت های تعریف شده توسط سازمان حفاظت محیط زیست.
- دفاتر ستادی: دفاتر تخصصی حوزه معاونت محیط زیست انسانی سازمان و دفاتر سایر معاونت ها بر حسب مورد.

- **مدیر فنی آزمایشگاه:** فرد متخصص واجد شرایطی است که مدیریت آزمایشگاه را در زمینه مسائل فنی، کنترل کیفی، تأیید گزارشات و ... را بر عهده دارد.
- **افراد فنی:** افرادی که در زمینه پایش آلودگی در گروه‌های تخصصی دارای مهارت بوده و مسئول ارائه گزارش نتایج آنالیز می‌باشد.
- **سایر افراد:** کارشناسان و تکنسین‌هایی که تحت نظارت افراد فنی آزمایشگاه در زمینه پایش آلودگی همکاری می‌نمایند.
- **ابلاغ:** منظور اطلاع‌رسانی کلیه آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها، بخشنامه‌ها و ... از طریق مکاتبه اداری (مکانیزه یا غیر مکانیزه) و یا درج در سایت رسمی سازمان می‌باشد.
- **آزمایشگاه کارفرما:** آزمایشگاه معتمدی است که جهت انجام بخشی از پایش آلودگی از خدمات آزمایشگاه معتمد دیگر (آزمایشگاه همکار) استفاده می‌نماید.
- **آزمایشگاه همکار:** آزمایشگاه معتمدی است که پایش‌های آلودگی مورد تقاضای آزمایشگاه کارفرما را انجام می‌دهد.
- **تخلف:** هرگونه عدم رعایت آیین‌نامه و شیوه‌نامه‌های ابلاغی از سوی سازمان در خصوص آزمایشگاه‌های معتمد و الزامات و مفاد شیوه‌نامه انضباطی تخلف محسوب می‌گردد.

بخش دوم :

خود اظهاری در پایش آلودگی محیط زیست

۱-۱- اهداف

تغییر نقش دولت از تصدی گری به سیاست گذاری، هدایت و نظارت، توانمندسازی بخشهای مختلف جامعه و تقویت فرهنگ خوداظهاری در پایش آلودگی های زیست محیطی از سوی صاحبان و مسئولین واحدهای تولیدی، عمرانی، خدماتی و زیربنایی و همچنین افزایش توجه به موضوع حفاظت از محیط زیست در کلیه بخش ها و در سطوح مختلف جامعه است.

۱-۲- تاریخچه

توسعه و گسترش منابع آلودگی از یک طرف و لزوم کوچک شدن مسئولیت های دولت از طرف دیگر موجب گردید که در دیدگاه سنتی در انجام کلیه امور توسط دولت تغییری اساسی صورت گیرد. در این راستا به موجب بند الف ماده ۶۱ قانون برنامه چهارم که در واقع نگاهی نو به پایش منابع آلودگی دارد خوداظهاری در پایش مطرح گردید.

- بند الف ماده ۶۱ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی:

دولت مکلف است طرح خوداظهاری برای پایش منابع آلوده کننده را آغاز نماید. کلیه واحدهای تولیدی، خدماتی و زیر بنایی باید بر اساس دستورالعمل سازمان حفاظت محیط زیست نسبت به نمونه برداری و اندازه گیری آلودگی ها و تخریب های خود اقدام و نتیجه را به سازمان مذکور ارائه دهند. واحدهایی که تکالیف این بند را مراعات نمایند، مشمول ماده (۳۰) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۷۴/۲/۳ خواهند بود.

- ماده ۳۰ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا:

کسانی که از انجام بازرسی ماموران سازمان حفاظت محیط زیست برای نمونه برداری و تعیین آلودگی ناشی از فعالیت کارخانجات و کارگاه ها و منابع تجاری بهداشتی و خدمات اماکن عمومی ممانعت به عمل آورده و یا اسناد و مدارک و اطلاعات مورد نیاز سازمان را در اختیار ایشان نگذارند و یا اسناد و مدارک و اطلاعات خلاف واقع ارائه نمایند بر حسب مورد و اهمیت موضوع به جزای نقدی از پانصد هزار ریال تا پنج میلیون ریال و در صورت تکرار به حبس تعزیری از یک ماه تا سه ماه و جزای نقدی مذکور محکوم خواهند شد.

تبصره- در صورتی که ماموران سازمان حفاظت محیط زیست در جرائم موضوع این ماده همکاری یا مشارکت داشته باشند یا گزارش خلاف واقع ارائه نمایند علاوه بر محکومیت در هیات های رسیدگی به تخلفات اداری به حداکثر مجازات مقرر در این ماده محکوم خواهند شد.

۱-۳- مستندات قانونی

-بند ب ماده ۱۹۲ برنامه پنجم توسعه کشور

به منظور کاهش عوامل آلوده کننده و مخرب محیط زیست کلیه واحدهای بزرگ تولیدی، صنعتی، عمرانی، خدماتی و زیربنایی موظفند:

- نسبت به نمونه برداری و اندازه گیری آلودگی و تخریب زیست محیطی خود اقدام و نتیجه را در چارچوب خود اظهاری به سازمان حفاظت محیط زیست ارائه نمایند. واحدهایی که قابلیت و ضرورت نصب و راه اندازی سامانه (سیستم) پایش لحظه ای و مداوم را دارند تا پایان سال سوم برنامه، نسبت به نصب و راه اندازی سامانه (سیستم) های مذکور اقدام نمایند. متخلفین مشمول ماده ۳۰ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا خواهند بود.

- مشخصات فنی خود را به نحوی ارتقاء دهند که با ضوابط و استانداردهای محیط زیست و کاهش آلودگی و تخریب منابع پایه بالاخص منابع طبیعی و آب تطبیق یابد.

- سایر قوانین مرتبط:

- اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (واگذاری فعالیتهای دولتی به بخشهای غیر دولتی به جز موارد استثنا شده مطابق این قانون)

- ماده ۲۴ قانون مدیریت خدمات کشوری و آئین نامه های مربوطه

- ماده ۸۸ قانون برنامه چهارم توسعه (واگذاری امور تصدی گری)

۴-۱- گردش کار و فرایند خود اظهاری در پایش آلودگی

طرح خوداظهاری در پایش با استفاده از توانایی آزمایشگاه های معتمد مطابق گردش کار ذیل به اجرا گذاشته می شود (نمودار ۲):

- ابلاغ به واحد جهت انجام خود اظهاری از طرف سازمان: اداره کل از واحدها درخواست گزارش خوداظهاری می کند. اگر اداره کل پارامترهای مورد نظر برای سنجش را مطابق شیوه نامه مربوطه اعلام کند، واحد باید نتایج اندازه گیری همان پارامترها را ارائه نماید. در غیر اینصورت باید نتایج اندازه گیری پارامترهای تعیین شده در شیوه نامه تعیین پارامترهای مشمول خوداظهاری را ارائه دهد. همچنین فواصل زمانی ارائه گزارش پایش توسط اداره کل نیز مطابق شیوه نامه مربوطه اعلام می گردد.

- درخواست پایش خروجی واحد: واحد از یکی از آزمایشگاه های معتمد درخواست می کند تا نسبت به پایش خروجی های واحد اقدام نموده و در صورت توافق، با عقد قرارداد (اعم از فاکتور و یا سایر اسناد مالی مربوطه) طبق آیین نامه و مقررات خوداظهاری نسبت به انجام موضوع اقدام می نماید.

- اعلام برنامه ۱۰ روزه پایش به سازمان از طرف آزمایشگاه معتمد: لازم است حداقل ۱۰ روز قبل از انجام پایش، برنامه زمانی (ترجیحا ماهانه) به همراه ساعت مراجعه به صنعت از سوی آزمایشگاه معتمد به ادارات کل و دفتر پایش اعلام گردد. در مواقع استثناء، مراتب از طریق اداره کل به دفتر پایش منعکس خواهد شد.

تبصره ۱: در صورتیکه نمونه برداری از واحد صنعتی در تاریخ مشخص شده انجام نپذیرد، آزمایشگاه معتمد می بایست علت عدم انجام نمونه برداری را به ادارات کل و دفتر پایش اعلام نماید.

تبصره ۲: در صورت استفاده از آزمایشگاه همکار درج نام آزمایشگاه همکار و پارامترهایی که توسط آن آزمایشگاه اندازه گیری می شود در نامه اعلام زمان نمونه برداری الزامی می باشد.

- **پایش واحد:** آزمایشگاه معتمد پس از اعلام برنامه زمانی ده روزه در زمان مقرر نسبت به پایش خروجی های واحد متقاضی اقدام خواهد نمود. به هنگام انجام عملیات پایش خوداظهاری در واحد، می بایست توسط نماینده آزمایشگاه معتمد و نماینده واحد مورد پایش، فرم «صورتجلسه انجام عملیات خوداظهاری در پایش» تکمیل و امضاء گردد.

تبصره: آزمایشگاه معتمد در صورت عدم همکاری واحد در امضای فرم، باید مراتب را با اداره کل محیط زیست استان مربوطه مطرح و نتیجه را در بخش توضیحات اعلام نماید.

- **اعلام نتایج پایش حداکثر ۲۰ روز کاری پس از اندازه گیری از طرف آزمایشگاه معتمد:** در خصوص ارائه گزارش پایش واحدها در قالب طرح خود اظهاری، آزمایشگاه های معتمد موظفند نتایج پایش خود را حداکثر ظرف مدت ۲۰ روز کاری بعد از اندازه گیری (مطابق فرم ۱۲/۰۲-۴/ف) به ترتیب اولویت به اداره کل استان محل استقرار واحد و واحد متقاضی ارسال نمایند.

- **پردازش و ارسال داده ها به دفتر پایش:** ادارات کل موظفند نتایج اندازه گیری را تجزیه و تحلیل و در صورتی که دال بر آلاینده های صنعت باشد مراتب را حداکثر ظرف مدت یک هفته به دفتر پایش ارسال نمایند.

- **اعلام نتایج سالیانه پایش:** آزمایشگاه های معتمد موظفند فایل گزارش کامل پایش سالانه خود را به همراه نتایج مربوطه به اداره کل استان محل استقرار آزمایشگاه معتمد و دفتر پایش ارسال نمایند.

- **اعلام نتایج به ادارات کل از طرف واحد:** واحد باید راساً نسبت به ارسال نتایج به اداره کل اقدام نماید.

- **انجام اقدامات قانونی مورد نظر سازمان:** ادارات کل گزارشات پایش را دریافت، کنترل و جهت انجام اقدامات قانونی در اختیار مراجع ذیربط قرار می دهند.

- در طرح های پایشی غیر خوداظهاری نظیر ISO، ارزیابی های اثرات زیست محیطی، طرح های مطالعاتی و تحقیقاتی و غیره رعایت الزامات فنی توسط آزمایشگاه های معتمد الزامی بوده و آزمایشگاه ها موظف به ارائه نتایج این قبیل پایش ها در قالب گزارش عملکرد سه ماهه می باشند. لیکن رعایت الزامات اداری ضروری نمی باشد. بدیهی است در صورت عدم رعایت این الزامات توسط آزمایشگاه های معتمد، مطابق با شیوه نامه انضباطی با آزمایشگاه مورد نظر برخورد خواهد شد.

تبصره ۱: اعلام برنامه زمانی پایش در این موارد الزامی می باشد.

تبصره ۲: رعایت کلیه مفاد آیین نامه خوداظهاری در پایش در حین انجام موضوعات ارجاعی از سوی مراجع قضایی، توسط آزمایشگاه های معتمد الزامی است.

تبصره ۳: تشخیص خوداظهاری و یا غیر خوداظهاری بودن پایش مرتبط با منابع بالقوه آلاینده و یا منابع زیستی در سایر موارد که از طریق آزمایشگاه معتمد انجام می پذیرد، برعهده و تشخیص کمیته آزمایشگاه معتمد می باشد.

۱-۵- چارچوب آیین نامه خوداظهاری واحدها در پایش آلودگی

بر اساس بند ب ماده ۱۹۲ قانون برنامه پنجم توسعه به منظور کاهش عوامل آلوده کننده و مخرب محیط زیست کلیه واحدهای بزرگ تولیدی، صنعتی، عمرانی، خدماتی و زیربنایی موظفند نسبت به نمونه برداری و اندازه گیری آلودگی و تخریب زیست محیطی خود در چارچوب آیین نامه خوداظهاری اقدام و نتایج را به سازمان ارائه نمایند.

نکته: انتخاب واحدهای بالقوه آلاینده مشمول طرح خوداظهاری در پایش آلودگی بنا به صلاحدید ادارات کل محیط زیست استان‌ها یا دفتر پایش فراگیر محیط زیست می باشد.

در این راستا واحدهایی که مشمول طرح خوداظهاری می باشند باید در اجرای این طرح همکاری های لازم را معمول داشته و موارد ذیل را رعایت نمایند:

- به منظور انجام خوداظهاری در پایش از یکی از آزمایشگاه‌های معتمد درخواست نمایند تا نسبت به پایش خروجی‌های آن‌ها اقدام نماید.
- واحدها موظف به انجام همکاری جهت نمونه برداری و پایش کلیه بخش‌ها و خروجی‌ها حسب تشخیص آزمایشگاه‌های معتمد و ادارات کل می باشند.
- در صورتیکه آزمایشگاه معتمد در حین انجام پایش، نمونه برداری‌های صورت گرفته را کافی ندانست، می بایست با ارائه دلایل کارشناسی و با هماهنگی اداره کل استان، نسبت به افزایش تعداد نمونه برداری صورت گرفته اقدام نماید و واحدهای مشمول موظف به انجام همکاری می باشند.
- واحدها موظف می باشند تسهیلات لازم جهت نمونه برداری بویژه از مکان‌هایی که نمونه برداری به سختی انجام می شود را فراهم نمایند از جمله نمونه برداری از دودکش‌ها و ...
- با توجه به لزوم پایش به صورت تصادفی و بدون هماهنگی قبلی، واحدهای مشمول موظف به همکاری لازم می باشند.
- واحدهای مشمول طرح خوداظهاری موظف به انجام پایش خروجی‌های خود در فواصل زمانی سه‌ماهه می باشند. این زمان حسب تشخیص اداره کل قابل کاهش می باشد.

۶-۱- پارامترهای مشمول خوداظهاری در پایش آلودگی

بر اساس تقسیم بندی صورت گرفته در ضوابط و معیارهای استقرار صنایع و مراکز خدماتی، پارامترهای عمومی و شاخص برای منابع مختلف به شرح شیوه نامه شماره ۰۲-۸-۳ می باشد. ادارات کل موظفند با توجه به جداول فوق و نظرات کارشناسی استان نسبت به تعیین نوع پارامترهای مشمول خوداظهاری واحدها اقدام و مراتب را جهت اجرا به واحدها ابلاغ نمایند. در صورت عدم انجام این امر واحدها موظف به پایش پارامترهای مندرج در جداول یاد شده می باشند.

با عنایت به تعیین پارامترهای مشمول طرح خوداظهاری برای هر صنعتی (شیوه نامه شماره ۰۲-۸-۳)، پایش پارامترهای خارج از شیوه نامه مذکور در قالب طرح خوداظهاری تخلف محسوب شده و مطابق با شیوه نامه انضباطی آزمایشگاه‌های معتمد اقدام خواهد شد.

تبصره: در صورت درخواست اداره کل جهت پایش پارامتری علاوه بر پارامترهای مشمول خوداظهاری از یک واحد صنعتی، مراتب می بایست به دفتر پایش فراگیر اعلام گردد.

۷-۱- واحدهای مشمول نصب و راه اندازی سیستم های پایش لحظه ای و پیوسته

بر اساس ماده ۱۹۲ قانون برنامه پنجم توسعه واحدهایی که قابلیت و ضرورت نصب و راه اندازی سامانه (سیستم) پایش لحظه ای و مداوم را دارند باید تا پایان سال سوم برنامه، نسبت به نصب و راه اندازی سامانه (سیستم) های مذکور اقدام نمایند. متخلفین مشمول ماده (۳۰) قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا می شوند. گزارش پیشرفت کار را واحدها باید هر سه ماه یکبار به ادارات کل استان‌ها و دفتر پایش ارسال نمایند.

بند الف: واحد های مشمول مطابق جدول مندرج در شیوه نامه نصب و راه اندازی سیستم های پایش لحظه ای منابع مشخص شده اند که بر حسب مورد و بنا به پیشنهاد ادارات کل و دفتر پایش و با تصویب کمیته آزمایشگاه معتمد قابل تعدیل می باشد.

بند ب: خوداظهاری در پایش آلودگی توسط آزمایشگاه های معتمد برای واحدهایی که اقدام به نصب سامانه پایش لحظه ای نموده اند، الزامی می باشد.

۸-۱- دستورالعمل های فنی و استانداردها جهت اندازه گیری آلاینده های محیط زیست

بمنظور یکسان سازی روش ها، دستورالعمل های فنی و استانداردها جهت اندازه گیری آلاینده های زیست محیطی، فهرستی از پارامترهای بخش های فیزیکی شیمیایی، بیولوژی، هوا و صدا به همراه تجهیزات، روش های پیشنهادی، دستورالعمل فنی و شماره استاندارد تهیه گردیده که به شرح شیوه نامه شماره ۰۲-۷-۳ می باشد.

۹-۱- خوداظهاری در پایش آلودگی در مورد طرح ها و واحدهای مشمول ارزیابی زیست محیطی

کلیه واحدهای بزرگ تولیدی، صنعتی، عمرانی، خدماتی و زیربنایی مشمول ارزیابی اثرات زیست محیطی موظفند در کلیه مراحل انجام طرح در چهارچوب آیین نامه خوداظهاری، از طریق آزمایشگاه های معتمد و یا سامانه پایش لحظه ای نسبت به ارائه نتایج پایش آلودگی اقدام نمایند.

۱۰-۱- دستورالعمل خوداظهاری در تخریب محیط

بررسی های لازم در خصوص میزان تخریب ناشی از فعالیت های تولیدی، خدماتی و زیربنایی طبیعت شامل فعالیت های معدنی، خاک برداری، خاک ریزی، دپوی نخاله، تغییر مسیر رودخانه، قطع درخت و مشابه آن ها باید بر اساس قوانین و مقررات مربوطه توسط مبادی ذیربط انجام و ضوابط و دستورالعمل های لازم تهیه و تدوین گردد.

۱۱-۱- موارد تفویض اختیار به ادارات کل حفاظت محیط زیست استانها

در راستای سیاست های دولت مبنی بر تقویت وظایف حاکمیتی و نظارتی و کاهش تصدی گری ها، موارد ذیل در زمینه آزمایشگاه های معتمد به ادارات کل تفویض می گردد:

الف- انجام امور مربوط به مراحل صدور، ارتقاء و تمدید گواهینامه شامل اطلاع رسانی، بررسی مقدماتی، ممیزی و آزمون (تست) مقایسه ای در خصوص پارامترهای فیزیکی شیمیایی، بیولوژی، هوا و صدا (باستثنای مواردی که شرایط لازم برای سنجش آن پارامتر مهیا نیست) جهت طرح در کمیته آزمایشگاه های معتمد.

ب- اقدام در خصوص میزان تنبیهات مترتب بر تخلفات آزمایشگاه های معتمد مرتبط با بندهای ۱ الی ۳ ماده ۳ شیوه نامه انضباطی و ارائه پیشنهاد میزان تنبیهات در خصوص بندهای ۴، ۵ و ۶ ماده ۳ شیوه نامه مذکور به دفتر پایش.

پ- ارائه پیشنهاد در خصوص میزان تشویقات آزمایشگاه های معتمد به دفتر پایش.

ت- مشارکت در کلیه امور مربوط به رویه ممیزی آزمایشگاه های معتمد مطابق با شیوه نامه مربوطه.

ث- مشارکت در تعیین پایه آزمایشگاه های معتمد براساس شیوه نامه مصوب.

ج- مشارکت در تصمیم گیری در خصوص امور مرتبط با آزمایشگاه های معتمد در قالب عضویت در کمیته و شورای سیاست گذاری و راهبردی آزمایشگاه های معتمد.

بخش سوم :

شیوه نامه های آزمایشگاه های معتمد

۱- مقدمه:

در راستای اجرای مصوبه شورایعالی اداری مبنی بر واگذاری امور غیر حاکمیتی دولت، دستورالعمل آزمایشگاه های معتمد در تاریخ ۱۳۷۹/۸/۱۸ توسط شورای معاونین سازمان مصوب گردید. این دستورالعمل در سال ۱۳۹۰ بسط یافت و در سال ۱۳۹۲ نیز بازنگری گردید. نظر به ضرورت تغییرات اساسی در دستورالعمل های پیشین بمنظور ارتقای جایگاه نظارتی سازمان، دستورالعمل مزبور بازنگری شد و در تاریخ ۱۳۹۴/۵/۲۴ با عنوان «آیین نامه خوداظهاری در پایش و شیوه نامه های آزمایشگاه های معتمد» به تصویب شورای معاونین سازمان رسید.

۲- شورای سیاست گذاری و راهبردی آزمایشگاه های معتمد:

شورای سیاست گذاری و راهبردی آزمایشگاه های معتمد دارای گروه کاری بنام کمیته کارشناسی آزمایشگاه های معتمد جهت بررسی کارشناسی موضوعات می باشد.

۱-۲- وظایف شورای سیاست گذاری و راهبردی آزمایشگاه های معتمد

بررسی و تصویب کلیه موارد نظیر ضوابط، مقررات، دستورالعمل ها، آئین نامه ها و نیز صدور، تمدید و ارتقاء گواهینامه ها و سایر موضوعات مرتبط با آزمایشگاه های معتمد و طرح خوداظهاری در پایش آلودگی از وظایف این شورا می باشد. تصمیمات نهایی پس از تصویب در شورا لازم الاجرا می باشد.

۲-۲- اعضای شورا:

- معاون محیط زیست انسانی (رئیس شورا)
  - مدیر کل دفتر پایش (دبیر و نایب رئیس شورا)
  - مدیران کل دفاتر حوزه معاونت محیط زیست انسانی (ارزیابی اثرات زیست محیطی، بررسی آلودگی هوا، بررسی آلودگی آب و خاک)
  - مدیر کل دفتر حقوقی
  - مدیر کل دفتر بازرسی، ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات
  - مدیران کل حفاظت محیط زیست استان ها بر حسب تشخیص ریاست شورا
  - مدیران کل سایر دفاتر ستادی بر حسب مورد و بنا به صلاحدید ریاست شورا
  - مدیر کل دفتر ایمنی، بهداشت و محیط زیست (HSE) وزارت صنعت، معدن و تجارت بر حسب مورد و بنا به صلاحدید ریاست شورا
  - مدیر کل دفتر ایمنی، بهداشت و محیط زیست (HSE) وزارت نفت بر حسب مورد و بنا به صلاحدید ریاست شورا
- تبصره ۱: شورا با حضور ۲/۳ اعضا ثابت تشکیل و تصمیمات آن با اکثریت آراء رسمیت خواهد یافت.
- تبصره ۲: دبیرخانه شورا در دفتر پایش می باشد.

تبصره ۳: بنا بر صلاحدید رئیس شورا برخی از وظایف شورا قابل تفویض به کمیته خواهد بود.

۳-۴- اعضای کمیته آزمایشگاه های معتمد :

اعضای اصلی کمیته :

- مدیر کل دفتر پایش تحت عنوان ریاست کمیته آزمایشگاه های معتمد
- معاون دفتر پایش
- دبیر کمیته آزمایشگاه های معتمد
- مسئولین بخش های تخصصی دفتر پایش
- اعضای فرعی کمیته کارشناسی (اعضایی که حسب مورد جهت حضور در جلسه کمیته از آنها دعوت بعمل می آید):
- نمایندگان دفاتر حوزه معاونت محیط زیست انسانی
- نمایندگان ادارات کل حفاظت محیط زیست
- نماینده دفتر حقوقی سازمان
- نماینده دفتر بازرسی، ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات

تبصره: ادارات کل استانی حسب نیاز موضوعات مرتبط با آزمایشگاه معتمد را در کمیته های کارشناسی متناظر در استان ها مطرح می نمایند و سپس جهت بررسی در کمیته کارشناسی آزمایشگاه های معتمد به دفتر پایش فراگیر ارسال می نمایند.

ماده ۳: فرایند بررسی و تصویب موضوعات

۳-۱- درخواست صدور، تمدید و ارتقاء گواهینامه آزمایشگاه های معتمد از سوی متقاضی به اداره کل ارائه و پس از بررسی کارشناسی، ممیزی (در قالب فرم های ارائه شده) و انجام تست مقایسه ای در استان، پرونده به دبیرخانه کمیته ارسال و پس از بررسی توسط کارشناس اقدام کننده جهت تصمیم گیری نهایی به کمیته کارشناسی ارجاع می گردد و سپس جهت تصویب به شورا ارجاع خواهد گردید.

۳-۲- در ارتباط با شیوه نامه ها و دستورالعمل های مرتبط با آزمایشگاه های معتمد موضوع در کمیته کارشناسی بررسی و پیش نویس اولیه تهیه و برای تصویب به شورا ارسال خواهد شد.

ماده ۴: تایید گواهینامه آزمایشگاه معتمد

گواهینامه آزمایشگاه های معتمد بر اساس پارامترهای تایید شده مندرج در صورتجلسه تنظیمی که به امضاء اعضای ثابت کمیته رسیده است تهیه، توسط معاونت محیط زیست انسانی و مدیرکل دفتر پایش فراگیر ممهور گردیده، صادر خواهد شد.

عنوان: شرایط عمومی صدور، تمدید و ارتقاء گواهینامه آزمایشگاه معتمد

این شیوه نامه، در خصوص روند اجرایی صدور، تمدید و ارتقاء گواهینامه در ۹ ماده تهیه گردیده است.

ماده ۱- شرایط احراز گواهینامه

متقاضی آزمایشگاه معتمد در بخش های دولتی و غیر دولتی جهت دریافت گواهینامه باید دارای شرایط عمومی و فنی به شرح ذیل باشد:

۱-۱- فضای آزمایشگاهی

هر آزمایشگاه با توجه به نوع کاربری و حجم فعالیتهای جاری خود، باید از لحاظ فنی، ایمنی و ساختار آزمایشگاهی، مطابق استاندارد ملی ایران ویژگیها و امکانات خاصی را از جمله موارد ذیل دارا باشد.

۱-۱-۱- مساحت لازم مجموعاً برای بخش های مختلف آزمایشگاهی و اداری متعارف ۷۵ مترمربع (بطور متوسط) می باشد که این میزان پس از بازدید کارشناسی اداره کل و یا دفتر پایش با توجه به نوع فعالیت، تعداد پارامترهای قابل سنجش و بخش های مورد تقاضا تا حداقل ۴۰ متر مربع قابل تغییر می باشد. به استثناء موارد خاص که از طریق کمیته آزمایشگاه معتمد مورد بررسی و تصمیم گیری قرار خواهد گرفت.

۱-۱-۲- مجزا بودن فضای آزمایشگاهی از فضای اداری

۱-۱-۳- عدم ایجاد آزمایشگاه در مجتمع مسکونی (زیرزمین، پارکینگ و ...)

۱-۱-۴- دارا بودن کلیه استانداردهای لازم جهت تایید صلاحیت یک آزمایشگاه نظیر متناسب بودن ابعاد آزمایشگاه با نوع آنالیزها و حجم فعالیت های آزمایشگاهی، فضای مناسب آزمایشگاهی جهت آماده سازی نمونه و قرار دادن تجهیزات حساس، سکوبندی مناسب آزمایشگاهی با پوشش مناسب و قابل شستشو، تامین شرایط مناسب دمایی، رطوبت و نور، تامین سیستم های تهویه مناسب، و دفع مناسب پساب های آلوده، پسماندها.

۱-۱-۵- لحاظ نمودن تدابیر ایمنی در آزمایشگاه از جمله نصب جعبه کمک های اولیه، چشم شور، دوش اضطراری و کپسول های آتش نشانی

تبصره ۱: لازم به ذکر است جهت اخذ پایه مورد نظر لازم است حداقل شرایط فضا و سکوبندی به میزانی که در ماده ۸ شیوه نامه تعیین پایه آزمایشگاه های معتمد ذکر شده، وجود داشته باشد.

تبصره ۲: در خصوص آزمایشگاههایی که متقاضی دریافت گواهینامه آزمایشگاه معتمد پس از تاریخ تصویب "آیین نامه خوداظهاری در پایش آلودگی های محیط زیست و شیوه نامه های آزمایشگاه های معتمد" می باشند مفاد بند فوق، لازم الاجرا می باشد.

تبصره ۳: در خصوص آزمایشگاه هایی که دارای گواهینامه آزمایشگاه معتمد می باشند، تا زمان تمدید گواهینامه و یا ارتقاء پارامترهایی که نیاز به فضای بیشتری دارند، فرصت داده می شود تا موارد فوق الذکر را اعمال نمایند.

۱-۲- نیروی متخصص

- ۱-۲-۱- هر متقاضی آزمایشگاه معتمد ملزم به معرفی افراد متخصص مرتبط با موضوع به عنوان مسئول فنی، افراد فنی الزامی و سایر افراد، مطابق با شیوه نامه تعیین پایه آزمایشگاه‌های معتمد می باشد.
- ۱-۲-۲- مدیر فنی آزمایشگاه ملزم به حضور تمام وقت در آزمایشگاه می باشد.
- ۱-۲-۳- آزمایشگاه متقاضی موظف است نمونه بردار ذیصلاح و آموزش دیده خود را در بخش های مختلف مورد تقاضا معرفی نماید (پیوست ۳/۰۲-۴/ف).
- ۱-۲-۴- در صورت عدم توانمندی آزمایشگاه معتمد در اندازه گیری پارامترهای خوداظهاری برای یک واحد صنعتی، آن آزمایشگاه (آزمایشگاه معتمد کارفرما) می تواند از خدمات آزمایشگاه معتمد همکار استفاده نماید.
- تبصوه:** آزمایشگاه معتمد کارفرما اجازه دارد فقط در زمینه پارامترهایی که معتمد است اقدام نماید در غیر اینصورت به هنگام استفاده از همکار کلیه موارد به معتمد همکار محول می شود.
- ۱-۲-۵- آزمایشگاه هایی می توانند به عنوان کارفرما نسبت به عقد تفاهم نامه اقدام نمایند که توانایی انجام ۶۰٪ پارامترهای مشمول پایش خوداظهاری واحد صنعتی (مندرج در شیوه نامه تعیین پارامترهای مشمول خوداظهاری در پایش آلودگی) و یا ۵۰٪ حجم ریالی قرارداد را دارا باشند.
- ۱-۲-۶- کارشناسان آزمایشگاه معتمد باید دارای کارت شناسایی عکس دار معتبر صادر شده توسط آزمایشگاه معتمد باشند تا در حین کنترل و نظارت، احراز هویت آنان امکان پذیر باشد.
- ۱-۲-۷- پرسنل آزمایشگاههای معتمد می بایست در زمینه تخصص مورد تقاضا دارای گواهینامه های آموزشی از مراجع معتبر علمی و دانشگاهی باشند.

۱-۳- الزامات مدیریتی

- ۱-۳-۱- کلیه آزمایشگاه های معتمد می بایست مراحل ثبت شرکت ها و روزنامه رسمی را طی نموده و مدارک کپی برابر با اصل را ارائه نماید.
- ۱-۳-۲- ارائه اساسنامه شرکت و روزنامه رسمی ثبت شرکت (کپی برابر با اصل در دفاتر اسناد رسمی) به همراه معرفی نامه صاحبان امضاء مجاز، برای مؤسسات غیر دولتی الزامی می باشد.
- ۱-۳-۳- موضوع انجام پایش های زیست محیطی و درج آن در اساسنامه الزامی می باشد.
- ۱-۳-۴- در مورد آزمایشگاه های غیر دولتی، مدیریت آزمایشگاه متقاضی موظف است کلیه برگه های اساسنامه، فرم ها و مدارک ارسالی را امضاء و مهور نماید.
- ۱-۳-۵- مؤسسات دولتی می بایست کلیه مجوزهای لازم را از بالاترین مقام دستگاهی استان اخذ و ارائه نمایند.
- ۱-۳-۶- معرفی و ارائه استانداردهای مورد نیاز و دستورالعمل های لازم برای انجام هر آزمایش به زبان فارسی و ارائه کاتالوگ تجهیزات به زبان اصلی ضروری می باشد.
- ۱-۳-۷- دستورالعمل های مورد استفاده حتما باید بر اساس استانداردهای مصوب داخلی یا بین المللی تهیه و تدوین گردد.
- ۱-۳-۸- اصل مدارک باید به رؤیت کارشناس ذیصلاح استان رسیده و کپی آن به دبیرخانه کمیته ارسال گردد.

۹-۳-۱- هر گونه تغییر و اصلاح در مدارک ارائه شده توسط آزمایشگاه متقاضی (روش های نمونه برداری، آزمون، تجهیزات آزمایشگاهی، پرسنل و موارد مشابه که قبلاً مورد تایید سازمان قرار گرفته است) باید به اطلاع اداره کل رسانیده و پس از تایید اداره کل به دبیرخانه کمیته ارائه گردد.

۱۰-۳-۱- مدیر عامل آزمایشگاه متقاضی مکلف است علاوه بر ارسال مدارک مورد نیاز، طبق فرم ۱/۰۲-۴/ف متعهد گردد که کلیه موارد مندرج در "آیین نامه خود اظهاری در پایش آلودگی محیط زیست و شیوه نامه های آزمایشگاه های معتمد" را مطالعه نموده و موظف به رعایت آن می باشد.

۴-۱- تجهیزات مورد نیاز

۱-۴-۱- بسته به نوع پارامتر قابل سنجش و روش مورد تایید برای هر آزمایش، تجهیزات، دستگاه ها و مواد مورد نیاز آن باید معرفی گردد.
۲-۴-۱- برای تجهیزات آزمایشگاه های دولتی ذکر شماره سریال و شماره اموال و در خصوص تجهیزات مؤسسات غیر دولتی ذکر شماره سریال آنها الزامی می باشد.

۳-۴-۱- کالیبراسیون کلیه تجهیزات مورد استفاده در آزمایشگاه های معتمد در دوره زمانی مشخص شده در فرم اطلاعات کالیبراسیون تجهیزات الزامی است (مطابق فرم شماره ۱۱/۰۲-۴/ف).

تبصره: ادارات کل موظفند کلیه گواهی های کالیبراسیون تجهیزات مورد استفاده در آزمایشگاه های معتمد را در پایان سری زمانی مشخص شده از آنها دریافت نموده و برای دبیرخانه کمیته ارسال نمایند.

۴-۴-۱- در مورد مؤسسات غیر دولتی، فاکتور خرید همراه با ذکر مدل و شماره سریال دستگاه ها باید ارسال گردد. در صورت درخواست اداره کل یا دفتر پایش باید کاتالوگ و دستورالعمل کار با دستگاه نیز ارسال گردد.

۵-۱- دقت و صحت آزمایشات

۱-۵-۱- لازم است به منظور بررسی صحت و دقت روند آزمایشات و نتایج آزمایشگاه متقاضی، مقایسه بین آزمایشگاهی با نظارت کارشناسان ادارات کل استان ها و یا کارشناسان دفتر پایش صورت پذیرد.

تبصره: مقایسه بین آزمایشگاهی، توسط اداره کل استان مربوطه و در بعضی موارد مستقیماً توسط دفتر پایش انجام می پذیرد.
۲-۵-۱- مراحل سنجش و نحوه انجام آزمایشات، صحت، دقت نتایج و کالیبره بودن دستگاه ها به انضمام مدارک مربوطه باید به تایید دفتر پایش برسد.

۶-۱- نمونه برداری

نمونه برداری از آب، پساب، خاک و هوا جهت سنجش پارامترهای مختلف باید طبق ضوابط، روش ها و استانداردهای علمی معتبر و مورد تایید سازمان انجام پذیرد.

۲- اعتبار نتایج

۱-۲- نتایج اندازه گیری ها برای مدت حداکثر فاصله زمانی بین دو پایش متوالی خوداظهاری که بر اساس آیین نامه خوداظهاری در پایش تعیین می گردد دارای اعتبار می باشد.

تبصره: در فاصله زمانی بین دو پایش متوالی خوداظهاری، در صورتیکه اداره کل یا دفتر پایش اقدام به انجام پایش از صنعت مذکور نماید در صورت مغایرت، نتایج اداره کل یا دفتر پایش ملاک عمل قرار خواهد گرفت.

- ۲-۲- نتایج آزمایشات به همراه کلیه اطلاعات مربوطه با امضاء مدیر عامل و کارشناسان ذیربط در آزمایشگاه بایستی با رعایت اصول امانتداری محفوظ مانده و فقط به اداره کل، دفتر پایش و درخواست کننده ارائه شود.
- ۲-۳- نتایج اندازه گیری‌های آزمایشگاه معتمد در صورت رعایت کلیه اصول اعلام شده، مورد تأیید سازمان می باشد، ولی آزمایشگاه معتمد مجاز به اعلام نظر در خصوص تطابق یا عدم تطابق نتایج با استانداردهای سازمان نخواهد بود.
- ۲-۴- آزمایشگاه در زمان تعلیق، مجاز به انجام هیچ گونه پایش زیست محیطی تحت عنوان آزمایشگاه معتمد نمی باشد و نتایج ارائه شده در این خصوص فاقد اعتبار می باشد و در صورت انجام پایش مطابق با شیوه نامه تخلفات اقدام خواهد شد.
- ۲-۵- در صورت انقضای تاریخ اعتبار گواهینامه آزمایشگاه معتمد، نتایج آزمایشات انجام شده پس از آن در صورت ارائه درخواست تمدید در مهلت مقرر تا ۱۵ روز مورد پذیرش می باشد و پس از آن فاقد هرگونه اعتباری خواهد بود.

ماده ۳- جرائم و تشویقات

- براساس گزارشات ارائه شده، بازبینی‌های موردی و بررسی‌های صورت گرفته بر روی عملکرد سالانه آزمایشگاه‌های معتمد، با پیشنهاد ادارات کل و تأیید کمیته آزمایشگاه‌های معتمد و با صلاحدید معاون محیط زیست انسانی، هر ساله بهترین آزمایشگاه‌ها مورد تقدیر قرار خواهند گرفت.
- اعمال تنبیهات و تشویقات آزمایشگاه‌های معتمد مطابق شیوه نامه انضباطی و شیوه نامه تشویقات خواهد بود.

ماده ۴- انعقاد قرارداد خوداظهاری

- ۴-۱- آزمایشگاه‌های معتمد در قراردادها و تفاهم نامه‌های موضوع آیین نامه خوداظهاری در پایش آلودگی (اعم از فاکتورها و یا سایر اسناد مالی مربوطه) مکلف به رعایت آیین نامه، شیوه نامه‌ها و الزامات مربوطه (از جمله نوع پایش، پارامترهای مورد پایش و رعایت تعرفه خدمات آزمایشگاهی) می باشند.
- ۴-۲- آزمایشگاه معتمد موظف است پس از عقد قرارداد خوداظهاری با صنعت مورد پایش، مراتب را حداکثر ظرف مدت یک هفته به اداره کل استان مربوطه و دفتر پایش فراگیر اعلام نماید.
- تبصره: آزمایشگاه معتمد موظف است تصویر گواهینامه معتبر خود را به عنوان پیوست، ضمیمه قرارداد نماید.
- ۴-۳- کنترل پارامترهای مورد درخواست واحد صنعتی، در قرارداد خوداظهاری، مطابق با پارامترهای شاخص مندرج در "آیین نامه خوداظهاری در پایش آلودگی محیط زیست و شیوه نامه‌های آزمایشگاه‌های معتمد" می باشد.

ماده ۵- الزامات

- ۵-۱- فهرست آزمایشگاه‌های معتمد توسط دفتر پایش بعد از تشکیل هر کمیته حداکثر طی ۱۰ روز با اعمال آخرین اصلاحات در وب سایت سازمان قرار می گیرد.
- ۵-۲- سازمان هیچ گونه مسئولیتی در خصوص کارایی برای آزمایشگاه معتمد ندارد.
- ۵-۳- انجام کلیه الزامات مربوط به قانون کار به عهده مدیر عامل آزمایشگاه معتمد می باشد و این سازمان هیچگونه تعهدی در زمینه الزامات قانون کار مرتبط با آزمایشگاه معتمد ندارد.
- ۵-۴- آزمایشگاه معتمد ملزم به رعایت الزامات مربوط به ماده ۱۹۰ قانون برنامه پنجم توسعه کشور مبنی بر مدیریت سبز و الکترونیکی کردن کلیه مدارک و مستندات موجود در آزمایشگاه می باشد.

۵-۵- هرگونه تغییر در آدرس، شماره تلفن، فعالیت‌های آزمایشگاه، پرسنل و موارد مشابه باید حداکثر طی ۲۰ روز به دفتر پایش و اداره کل اعلام گردد تا در صورت لزوم نسبت به بررسی مجدد، بازدید، ممیزی و به روز رسانی در سایت اقدام لازم صورت گیرد.

۵-۶- تمام هزینه‌های مربوطه در طول مراحل صدور، تمدید و ارتقاء گواهینامه و نظارت‌های پس از آن صرفاً به عهده متقاضی آزمایشگاه معتمد می‌باشد.

۵-۷- در صورتی که هم آزمایشگاه معتمد و هم آزمایشگاه سازمان واحدی را همزمان پایش نمایند و یا اختلاف و شکایتی در زمینه نتایج اندازه‌گیری‌های مربوطه به واحد درخواست‌کننده پیش آید، تصمیم‌گیری نهایی بر اساس نتایج آزمایشگاه سازمان خواهد بود.

۵-۸- دستگاه‌های مشمول ماده ۵ قانون خدمات کشوری (آزمایشگاه‌های وابسته در دستگاه‌های دولتی) در صورت کسب شرایط مندرج در گواهینامه آزمایشگاه معتمد می‌توانند به عنوان آزمایشگاه معتمد عمل نمایند.

تبصره ۱: این آزمایشگاه‌ها مجاز به پایش واحدهای تابعه و یا تحت پوشش خود در قالب طرح خود اظهاری نمی‌باشند و این مورد در گواهینامه آنها نیز قید می‌گردد.

۵-۹- آزمایشگاه‌های وابسته به واحدهای صنعتی و غیر صنعتی دارای ماهیت آلاینده‌گی از جمله شهرک‌های صنعتی، بیمارستان‌ها و مواردی از این قبیل نمی‌توانند معتمد سازمان در انجام پایش‌های زیست محیطی شوند.

۵-۱۰- آزمایشگاه‌های متقاضی معتمد در سال فقط ۳ مرتبه، به ترتیب ۴۵-۶۰ روز، ۴ ماه و ۶ ماه پس از عدم تایید نتایج حق شرکت در آزمون مقایسه‌ای را دارند.

۵-۱۱- در خصوص آزمایشگاه‌های متقاضی معتمدی که توسط اداره کل استان‌ها بررسی و تایید شده‌اند، دفتر پایش می‌تواند به صورت موردی و بر اساس نظر کارشناسی بخش مربوطه مجدداً اقدام به بازدید و انجام آزمون مقایسه‌ای نماید.

۵-۱۲- آزمایشگاه معتمد می‌تواند در خصوص پایش پارامترهایی که مجوز اندازه‌گیری آن‌ها را ندارد با لحاظ شرایط مندرج در بند ۵-۲-۱ این شیوه‌نامه از خدمات سایر آزمایشگاه‌های معتمد در قالب تفاهم‌نامه به عنوان همکار برخوردار گردد.

تبصره: در هر پایش خوداظهاری، آزمایشگاه معتمد کارفرما می‌تواند تنها با یک آزمایشگاه معتمد دیگر همکاری داشته باشد.

۵-۱۳- ارائه نتایج آزمایشات دو آزمایشگاه معتمد کارفرما و همکار باید روی سربرگ هر آزمایشگاه به طور جداگانه و به امضای مدیر شرکت مربوطه رسیده و ممهور گردد.

۵-۱۴- در صورت انجام تخلف توسط هر یک از آزمایشگاه‌های معتمد کارفرما و همکار، هر دو آزمایشگاه معتمد بر حسب نوع تخلف انجام پذیرفته مسئول خواهند بود.

۵-۱۵- در خصوص ارائه گزارش پایش واحدهای مشمول طرح خوداظهاری، آزمایشگاه‌های معتمد موظفند نتایج پایش خود را حداکثر ظرف مدت ۲۰ روز کاری بعد از نمونه برداری در فرم‌های ارائه شده توسط سازمان به اداره کل استان ارسال نمایند. همچنین آزمایشگاه‌های معتمد موظفند فایل گزارش کامل پایش سه ماهه و یکساله خود را به همراه نتایج مربوطه در قالب فرم‌های ارائه شده توسط سازمان به اداره کل استان و دفتر پایش ارسال نمایند.

۵-۱۶- رعایت کلیه موارد ذکر شده در شیوه‌نامه انضباطی توسط آزمایشگاه‌های معتمد الزامی می‌باشد.

۱۷-۵- در خصوص کنترل و نظارت آزمایشگاه‌های معتمد مطابق با رویه ممیزی و نظارت بر آزمایشگاه‌های معتمد اقدام می‌گردد.

ماده ۶- مراحل صدور، تمدید و ارتقاء گواهینامه

۶-۱- بررسی مقدماتی

متقاضیان آزمایشگاه‌های معتمد موظفند فرم‌های اولیه و جداول مربوطه را از ادارات کل یا از پورتال سازمان محیط زیست اخذ نموده و پس از تکمیل به همراه مدارک مورد نیاز ذکر شده به ادارات کل تحویل نمایند.

۶-۱-۱- بررسی فرم‌های تکمیل شده همراه با مدرک ارائه شده توسط متقاضی و ارزیابی آن‌ها جهت بازدید باید توسط ادارات کل محیط زیست استانها و یا حسب مورد توسط دفتر پایش مورد بررسی قرار گیرد.

۶-۱-۲- در صورت تأیید اداره کل یا دفتر پایش اصل درخواست منضم به رونوشت مدارک لازم مطابق با ماده ۱ شیوه نامه شرایط عمومی صدور، تمدید و ارتقاء گواهینامه آزمایشگاه معتمد همراه با نتایج آزمایش‌های ممیزی جهت انجام مراحل بعدی صدور گواهینامه به دبیرخانه کمیته ارسال خواهد شد. ضمناً در صورت صلاحدید، بازدید مجدد از آزمایشگاه متقاضی توسط کارشناسان دفتر پایش صورت خواهد گرفت.

۶-۲- ممیزی

با توجه به بند ۲-۱-۶ پس از هماهنگی‌های بعمل آمده از سوی اداره کل و با نظارت دقیق، مقایسه بین آزمایشگاهی انجام و با هماهنگی دفتر پایش تایید نهایی صورت می‌پذیرد.

۶-۲-۱- جهت کنترل و بررسی صحت و دقت روش و نتایج آزمون، کالیبره بودن دستگاه‌ها و موارد فنی دیگر، حداقل یک مورد مقایسه بین آزمایشگاهی برای هر پارامتر درخواستی مندرج در شرح خدمات متقاضی، بسته به نوع فعالیت آن انجام خواهد شد.

۶-۲-۲- انجام مقایسه بین آزمایشگاهی و بررسی دوره ای عملکرد توسط اداره کل و حسب مورد توسط دفتر پایش صورت خواهد پذیرفت.

تبصره: پس از دریافت نمونه توسط آزمایشگاه متقاضی جهت تست مقایسه ای، آزمایشگاه متقاضی موظف است نتایج را ظرف مدت دو هفته به اداره کل یا دفتر پایش ارسال نماید. لازم به ذکر است در خصوص موارد ارسالی پس از موعد مقرر نتیجه ارائه شده باطل اعلام می‌گردد.

۶-۲-۳- اظهارنظر کارشناس واحد آزمایشگاه اداره کل و یا حسب مورد کارشناس دفتر پایش در زمینه تسلط کارشناس آزمایشگاه معتمد در زمینه‌های مرتبط با نمونه برداری و سنجش، به همراه تایید مدیر کل استان و مدیر کل دفتر پایش، ضروری است.

۶-۳- صدور گواهینامه

پس از وصول درخواست مجوز اعطای آزمایشگاه معتمد توسط افراد حقیقی و حقوقی متقاضی، ادارات کل موظفند ظرف مدت ۲۰ روز کاری نسبت به بررسی مدارک اقدام و در صورت نیاز به تکمیل مدارک مراتب را به متقاضی اعلام نمایند. متقاضی مکلف است ظرف مدت ۱۰ روز کاری نسبت به برطرف نمودن نواقص و تکمیل مدارک و ارسال آن به ادارات کل اقدام نماید. در غیر اینصورت می‌بایست مجدداً و پس از تکمیل کلیه مدارک نسبت به ارائه درخواست خود اقدام نماید.

پس از بررسی مدارک توسط ادارات کل و تکمیل بودن آن، مراتب جهت بررسی نهایی و صدور مجوز به دبیرخانه کمیته آزمایشگاه های معتمد اعلام می گردد.

در صورت تایید توسط کمیته کارشناسی آزمایشگاه معتمد، مطابق با موارد ۱-۶ و ۲-۶، نسبت به صدور گواهینامه آزمایشگاه معتمد اقدام خواهد گردید.

۱-۳-۶- جلسات کمیته کارشناسی به صورت دوره ای و بسته به تعداد پرونده ها در دفتر پایش تشکیل خواهد شد.

۲-۳-۶- مدت اعتبار گواهینامه دو سال خواهد بود که در صورت صلاحدید کمیته به صورت دو سالانه تمدید می گردد.

ماده ۷- ارائه گزارش عملکرد

در خصوص ارائه گزارش پایش واحدها در قالب طرح خود اظهاری، آزمایشگاه های معتمد موظفند نتایج پایش خود را حداکثر ظرف مدت ۲۰ روز کاری بعد از اندازه گیری در قالب فرم های ارائه شده توسط سازمان به اداره کل استان ارسال نمایند. همچنین آزمایشگاه های معتمد موظفند گزارش کامل پایش سه ماهه و سالانه خود را به همراه نتایج مربوطه در فرم های ارائه شده توسط سازمان به اداره کل استان و فایل گزارش را هم به همراه نتایج مربوطه به دفتر پایش ارسال نمایند.

تبصره: آزمایشگاه معتمد می بایست یک نسخه از اصل صورتجلسه انجام خوداظهاری در پایش (موضوع بند ۴-۱ آیین نامه خود اظهاری) را ضمیمه گزارش خوداظهاری نماید و در صورت اعلام نیاز دفتر پایش فراگیر، تصویر این صورتجلسه از سوی آزمایشگاه معتمد به دفتر پایش ارسال گردد.

۱-۷- در طول مدت اعتبار گواهینامه ضروری است بررسی های دوره ای از عملکرد آزمایشگاه های معتمد (شامل کلیه مراحل نمونه برداری، آنالیز، پرسنل، تجهیزات و ..) توسط اداره کل و حسب مورد توسط دفتر پایش صورت پذیرد و نتایج جهت درج در پرونده به دبیرخانه کمیته منعکس گردد.

تبصره ۱: در صورت مشاهده هرگونه تخلف مطابق با شیوه نامه تخلفات با آزمایشگاه معتمد برخورد خواهد شد.

تبصره ۲: در صورت وجود مغایرت در نتایج تست مقایسه ای، پارامتر مربوطه از گواهینامه آزمایشگاه معتمد مذکور حذف خواهد شد.

۲-۷- پایش های انجام شده توسط آزمایشگاه معتمد همکار جزء عملکرد همان آزمایشگاه محسوب می گردد.

۳-۷- رسیدگی به کلیه تخلفات و یا شکایات واصله در زمینه عملکرد آزمایشگاه معتمد بر اساس شیوه نامه انضباطی انجام خواهد پذیرفت و آزمایشگاه ملزم به تبعیت از مفاد این شیوه نامه می باشد.

ماده ۸- تمدید گواهینامه

۱-۸- جهت تمدید گواهینامه، متقاضی باید حداقل سه ماه قبل از پایان اعتبار گواهینامه، در خواست کتبی خود را به اداره کل استان اعلام نماید و اداره کل باید بعد از بررسی های لازم و تایید موارد درخواستی چهل و پنج روز قبل از پایان اعتبار گواهینامه، مدارک را به دفتر پایش ارسال و دفتر پایش حداکثر یک ماه پس از دریافت مدارک، نظر خود را در خصوص تایید و یا عدم تایید تمدید گواهینامه به متقاضی اعلام نماید. در صورت عدم درخواست آزمایشگاه متقاضی جهت تمدید در موعد مقرر، نام آزمایشگاه معتمد و کد مربوط به آن آزمایشگاه از فهرست آزمایشگاه های معتمد سازمان حذف می گردد.

تبصره ۱: چنانچه آزمایشگاه معتمد پس از تاریخ انقضاء گواهینامه جهت تمدید آن اقدام نماید، کلیه مراحل مربوط به صدور گواهینامه می بایست مجدداً انجام گردد.

تبصره ۲: جهت تمدید گواهینامه معتمد، ارائه عملکرد توسط آزمایشگاه معتمد (انجام پایش در زمینه خوداظهاری) الزامیست در صورتیکه در طول یک دوره اعتبار مجوز، آزمایشگاه معتمد فاقد عملکرد باشد بررسی تمدید گواهینامه انجام نمی پذیرد.

تبصره ۳: در طول مدت زمان اعتبار گواهینامه، آزمایشگاه معتمد موظف است گواهی کالیبراسیون معتبر تجهیزات قابل کالیبره را به ادارات کل ارسال نماید.

تبصره ۴: در صورتیکه هر یک از آزمایشگاه های معتمد دارای پرونده مفتوح حقوقی در سازمان باشند بررسی تقاضای تمدید و ارتقاء گواهینامه آنها منوط به حل و فصل موضوع خواهد بود.

ماده ۹: ارتقاء گواهینامه

آزمایشگاه معتمد می تواند در صورت احراز شرایط لازم برای افزایش تعداد پارامترهای قید شده در گواهینامه، مشابه مراحل صدور، درخواست و مدارک لازم را به اداره کل ارسال نماید تا در خصوص ارتقاء گواهینامه اقدام گردد.

تبصره ۱: افزایش پارامترهای مورد تقاضا در هر نوبت در خواست، بایستی با رعایت فواصل زمانی ۶ ماهه صورت پذیرد. ضمناً بر حسب مورد بنا به پیشنهاد ادارات کل و صلاحدید کمیته، این مدت قابل تغییر می باشد.

تبصره ۲: در صورت ارتقاء، اصل گواهینامه قبلی از متقاضی اخذ و گواهینامه جدید مشتمل بر پارامترهای اولیه و ارتقاء یافته با سقف اعتبار گواهینامه قبلی صادر خواهد شد.

شماره شیوه نامه: ۰۲-۳-۳

عنوان: تعیین پایه آزمایشگاه‌های معتمد

مقدمه: به منظور ساماندهی نحوه ارجاع پایش‌های خوداظهاری به آزمایشگاه‌های معتمد، شورای سیاست‌گذاری و راهبردی آزمایشگاه‌های معتمد «شیوه‌نامه تعیین پایه آزمایشگاه‌های معتمد» را به شرح زیر تصویب می‌نماید.

ماده ۱: مقررات این شیوه‌نامه برای تعیین پایه آزمایشگاه‌های معتمدی به کار می‌رود که برای انجام پایش‌های زیست‌محیطی مطابق با آیین نامه خوداظهاری در پایش، از سازمان گواهی‌نامه دریافت می‌کنند. تعاریف و اصطلاحات این متن مطابق با مجموعه آیین نامه خوداظهاری در پایش آلودگی می‌باشد.

ماده ۲: فهرست پایه هر یک از آزمایشگاه‌های معتمد در هر یک از گروه‌های تخصصی، به وسیله دفتر پایش و با همکاری ادارات کل تهیه و از طریق سایت سازمان منتشر می‌شود.

ماده ۳: گروه‌های تخصصی مورد نظر در این شیوه‌نامه شامل گروه فیزیکوشیمیایی، گروه بیولوژی، و گروه هوا و صدا است و کمیته، آزمایشگاه‌های معتمد را در قالب ضوابط این شیوه‌نامه، در پایه‌های «چهار»، «سه»، «دو» و «یک» در هر گروه تخصصی تعیین صلاحیت می‌نماید.

ماده ۴: هر آزمایشگاهی که موفق به اخذ گواهی‌نامه گردد، در صورت عدم احراز پایه سه، به عنوان پایه چهار تلقی می‌گردد.

ماده ۵: عوامل مؤثر بر تعیین پایه به شرح جدول ۱ می‌باشد. آزمایشگاه معتمد باید در تمامی عوامل مؤثر، حداقل شرایط لازم را برای بدست آوردن پایه مورد نظر، مطابق این جدول احراز نموده باشد. به عبارت دیگر، پایه نهایی قابل کسب، معادل پیشیوه‌ترین پایه در این چهار عامل مؤثر خواهد بود. بدین منظور فرم شماره ۰۲-۷/۴-ف استفاده و تکمیل می‌شود.

جدول ۱: نحوه تعیین پایه آزمایشگاه‌های معتمد سازمان

ردیف	عوامل مؤثر	پایه ۳	پایه ۲	پایه ۱
۱	حداقل سابقه به عنوان آزمایشگاه معتمد (سال)	صفر	یک	سه
۲	نیروهای تخصصی	ماده ۶	ماده ۶	ماده ۶
۳	تعداد پارامترهای قابل اندازه‌گیری	ماده ۷	ماده ۷	ماده ۷
۴	فضای آزمایشگاه	ماده ۸	ماده ۸	ماده ۸

ماده ۶: وضعیت سابقه و تعداد نیروی انسانی متخصص جهت تعیین پایه در هر یک از گروه‌های تخصصی، بر اساس جدول ۲ تعیین می‌گردد.

تبصره ۱: آزمایشگاه معتمد باید سمت و مشخصات پرسنل خود را به تفکیک مسئول فنی، افراد فنی و سایر افراد، در هر یک از گروه‌های تخصصی معرفی نماید. تخصص‌های مورد تأیید و ضرائب اولویت در جدول شماره ۳ آورده شده است.

تبصره ۲: دارا بودن تحصیلات تخصصی طبق جدول شماره ۲ برای هریک از اشخاص شامل مسئول فنی، افراد فنی و سایر افراد آزمایشگاه‌های معتمد الزامی است. آزمایشگاه معتمد می‌تواند از افراد فنی دارای مدرک کاردانی به عنوان تکنیسین استفاده نماید.

تبصره ۳: در خصوص پایه ۲ و ۳، مسئول فنی هر یک از گروه‌های تخصصی، می‌تواند سمت مسئول فنی در سایر گروه‌ها را نیز بطور همزمان داشته باشد. ولی در پایه ۱، احراز شرایط ضریب اولویت برای مسئول فنی در هر یک از گروه‌ها الزامی است.

تبصره ۴: در خصوص پایه ۲ و ۳، چنانچه مسئول فنی آزمایشگاه، دارای مدرک دکتری و یا با حداقل سه برابر سابقه کار مفید مندرج در جدول ۲ باشد، ضریب اولویت ۲ نیز قابل پذیرش است.

تبصره ۵: در خصوص سمت افراد فنی و سایر افراد، در صورت احراز شرایط و امتیازات لازم، یک نفر می‌تواند در هر دو گروه تخصصی فیزیکوشیمیایی و بیولوژی قرار گیرد.

تبصره ۶: صرفاً سوابق کار معتبر (از آزمایشگاه‌های معتمد، آزمایشگاه‌های سازمان، بخش‌های آزمایشگاهی مرتبط با محیط زیست کلیه ارگانها، یا مراکز علمی - تحقیقاتی) مورد قبول می‌باشد.

تبصره ۷: آزمایشگاه معتمد موظف است در صورت خروج هر یک از پرسنل تخصصی، بر اساس ضوابط شیوه‌نامه شرایط عمومی صدور، تمدید و ارتقاء آزمایشگاه‌های معتمد اقدام و موارد را اعلام نماید.

جدول ۲: حداقل شرایط نیروهای تخصصی آزمایشگاه معتمد برای تعیین پایه در هر یک از گروه‌های تخصصی

گروه تخصصی	پایه	مسئول فنی	افراد فنی	سایر افراد
فیزیکوشیمیایی بیولوژی هوا و صدا	۳	یک نفر کارشناس با ۲ سال سابقه کار مفید با ضریب اولویت* ۱ در گروه تخصصی مورد تقاضا	یک نفر کارشناس با ۱ سال سابقه کار مفید با ضریب اولویت ۲ در گروه تخصصی مورد تقاضا	نیازی ندارد
	۲	یک نفر کارشناس با ۳ سال سابقه کار مفید با ضریب اولویت ۱ در گروه تخصصی مورد تقاضا	یک نفر کارشناس با ۲ سال سابقه کار مفید با ضریب اولویت ۲ در گروه تخصصی مورد تقاضا	یک نفر کارشناس با ۱ سال سابقه کار مفید با ضریب اولویت ۳ در گروه تخصصی مورد تقاضا
	۱	یک نفر کارشناس با ۴ سال سابقه کار مفید با ضریب اولویت ۱ در گروه تخصصی مورد تقاضا	دو نفر کارشناس با ۳ سال سابقه کار مفید با ضریب اولویت ۲ در گروه تخصصی مورد تقاضا	دو نفر کارشناس با ۲ سال سابقه کار مفید با ضریب اولویت ۳ در گروه تخصصی مورد تقاضا

* ضرائب اولویت در جدول شماره ۳ ارائه شده است.

جدول ۳: مدرک تحصیلی مورد تأیید برای نیروهای تخصصی

ردیف	رشته تحصیلی*	ضریب اولویت در گروه تخصصی**		
		فیزیکوشیمیایی	بیولوژی	هوا و صدا
۱	مهندسی محیط زیست - آلودگی هوا	۳	۳	۱
۲	مهندسی محیط زیست - آب و فاضلاب	۱	۲	۳
۳	مهندسی محیط زیست - مواد زائد جامد	۱	۳	۳
۴	مهندسی منابع طبیعی - محیط زیست	۲	۲	۱
۵	علوم محیط زیست	۲	۲	۲
۶	شامل عنوان محیط زیست (مرتبط با پایش)	۲	۲	۲
۷	بهداشت محیط	۱	۲	۱
۸	بهداشت حرفه ای	۳	۳	۱
۹	شیمی (کلیه گرایشها)	۱	۳	۲
۱۰	زیست شناسی (کلیه گرایشها)	۳	۱	---
۱۱	علوم دریایی (گرایش بیولوژی، اکولوژی، ...)	۲	۱	---
۱۲	علوم دریایی (گرایش شیمی و آلودگی)	۱	۳	۳
۱۳	علوم آزمایشگاهی	۲	۱	---
۱۴	شیلات - دامپزشکی	۲	۲	---
۱۵	کشاورزی (خاکشناسی، صنایع غذایی و...)	۲	۲	---
۱۶	زمین شناسی - عمران - علوم خاک	۳	---	---
۱۷	هواشناسی - مکانیک - صنایع	---	---	۳
۱۸	سایر رشته‌های مرتبط***			

* رشته تحصیلی ذکر شده در این جدول عنوان دقیق مدرک تحصیلی نبوده و می‌تواند (بنا به تشخیص کمیته آزمایشگاه‌های معتمد) شامل رشته‌هایی که منطبق با این عناوین کلی است، باشد.

** بدیهی است در جدول ۲، فرد با ضریب اولویت یک قابل جایگزینی در اولویت‌های دو و سه و فرد با ضریب اولویت دو قابل جایگزینی در اولویت سه می‌باشد.

*** در خصوص سایر رشته‌های مرتبط، بر حسب مورد از طریق کمیته آزمایشگاه معتمد تصمیم‌گیری خواهد شد.

ماده ۷: وضعیت پارامترهای قابل سنجش جهت تعیین پایه آزمایشگاه‌های معتمد، در گروه تخصصی فیزیکوشیمیایی بر اساس جدول ۴، در گروه تخصصی بیولوژی بر اساس جدول ۵ و در گروه تخصصی هوا و صدا بر اساس جدول ۶ است. نهایتاً در جدول ۷ حداقل شرایط لازم از نظر پارامترهای قابل سنجش، برای تعیین پایه آزمایشگاه معتمد در هر یک از گروه‌های تخصصی تعیین شده است.

تبصره ۱: در جدول ۴ کسب امتیاز هر ردیف صرفاً از پارامترهای همان ردیف میسر است.

تبصره ۲: در جداول ۴ و ۵ و ۶ احراز پارامترهای اجباری در هر ردیف برای لحاظ امتیاز آن ردیف الزامی است.

تبصره ۳: در جدول ۷ در پایه ۱ گروه تخصصی فیزیکوشیمیایی، احراز حداقل ۱ امتیاز از هر یک از ردیف‌های ۱، ۲ و ۳ جدول ۴ الزامی است.

جدول ۴: پارامترهای قابل اندازه‌گیری توسط آزمایشگاه‌های معتمد در گروه تخصصی فیزیکوشیمیایی

ردیف	پارامتر	پارامترهای اجباری	سقف امتیاز
۱	پارامترهای شیمی: COD, BOD ₅ , pH, TSS, TDS, DO, کدورت، دما کلسیم، منیزیم، کلراید، نیترات، نیتريت، آمونیم، فسفات، سولفات، چربی و روغن، دترجنت، فتل، سیانید، سولفید، سولفیت، فلوراید، فرمالدئید، رنگ	pH, TSS, BOD ₅ , COD	۶ (هر چهار پارامتر یک امتیاز)
۲	خاک: درصد رطوبت، درصد اشباع، pH، EC، چگالی ذرات، مواد آلی، افت حرارتی، TNV، بافت خاک، کلسیم، منیزیم، سدیم، پتاسیم، کلراید، سولفات، بیکربنات	درصد اشباع، EC, pH	۳ (هر چهار پارامتر یک امتیاز)
۳	فلزات: Ag, Al, As, B, Ba, Be, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, Hg, Li, Mn, Mo, Ni, Pb, Se, V, Zn	حداقل ۴ پارامتر	۴ (هر چهار پارامتر یک امتیاز)
۴	PAHs شامل: Acenaphthylene, Acenaphthene, Fluorene, Phenanthrene, Anthracene, Fluoranthene, Pyrene, Chrysene, Benzo (b) Fluoranthene, Benzo (a) Pyrene, Naphthalene بنزن، تولوئن، اتیل بنزن، زایلن	حداقل ۴ پارامتر	۳ (هر پنج پارامتر یک امتیاز)
۵	PCBs و سموم شامل: PCB28, PCB52, PCB44, PCB101, PCB118, PCB153, PCB138, PCB180 Endrin, Dieldrin, Heptachlor, p,p'-DDT, Aldrin, Lindane, HCB, Endosulfan	حداقل ۴ پارامتر	۳ (هر پنج پارامتر یک امتیاز)
۱۹	جمع امتیازها		

جدول ۵: پارامترهای قابل اندازه‌گیری توسط آزمایشگاه‌های معتمد در گروه تخصصی بیولوژی

ردیف	پارامتر	پارامترهای اجباری
۱	کلیفرم گوارشی، کلیفرم کل	کلیفرم گوارشی کلیفرم کل
۲	باسیلوس استارو ترموفیلوس، باسیلوس سوبتلیس	هر دو

جدول ۶: پارامترهای قابل اندازه‌گیری توسط آزمایشگاه‌های معتمد در گروه تخصصی هوا و صدا**

بخش	ردیف	پارامتر	پارامترهای اجباری	سقف امتیاز**
آلاینده‌های خروجی منابع ثابت	۱	گازهای آلاینده خروجی منابع ثابت شامل: CO, CO ₂ *, NO _x , NO*, SO ₂ , H ₂ S, H ₂ SO ₄ , HCl, NH ₃ , F ₁ , F ₂ , HF, CF ₂ , CS ₂ , HCN, O ₂ *	CO, NO _x , SO ₂ , O ₂ * (۵ امتیاز)	۱۰
	۲	دی‌اکسید و فوران	هر دو (۴ امتیاز)	۴
	۳	فتالیک انیدرید (PA)، مالئیک انیدرید (MA)، اتیلن اکساید (EO)، تولوئن دی ایزو سیانات (TDI)، اتیل بنزن، استایرن، تولوئن و ترکیبات آروماتیک، پارافین، استن، الفین، منو وینیل کلراید، هیدروکربن‌های منتشره از منابع آلوده کننده هوا مطابق کتاب ضوابط و استانداردهای زیست‌محیطی (گروه‌های ۱ و ۲ و ۳)	حداقل ۱ پارامتر (۱ امتیاز)	۱۰
	۴	ذرات (۵ امتیاز) فلزات (هر فلز ۱ امتیاز)	ذرات (۵ امتیاز)	۱۲
آلاینده‌های محیطی	۵	گازهای آلاینده شامل: NO ₂ , CO, O ₃ , SO ₂ ، بنزن، بنزوآلفاپیرن	CO, NO ₂ , SO ₂ (۵ امتیاز)	۷
	۶	PM ₁₀ , PM _{2.5} ، سرب	PM ₁₀ , PM _{2.5} (۲ امتیاز)	۳
صوت	۷	صوت زیست‌محیطی شامل: L _{eq} , L _{min} *, L _{max} *	L _{eq} (۲ امتیاز)	۲
آلودگی	۸	CO, HC (در خودروهای بنزینی)	CO, HC (۳ امتیاز)	۳
	۹	تیرگی (در خودروهای دیزلی)	تیرگی (۱ امتیاز)	۱
			جمع امتیازها	۵۲

* موارد ستاره دار مشتمل بر پارامترهایی است که استاندارد ملی مصوب ندارد، ولی به منظور محاسبه و یا اصلاح نتایج، باید مورد اندازه‌گیری قرار گیرد.

** پارامترهای اضافه بر موارد اجباری، هر پارامتر یک امتیاز دارد؛ مگر مواردی که صراحتاً قید شده باشد.

جدول ۷: حداقل شرایط لازم برای تعیین پایه آزمایشگاه معتمد در خصوص تعداد پارامترهای قابل اندازه‌گیری

گروه تخصصی	پایه ۳	پایه ۲	پایه ۱
فیزیکوشیمیایی	۲ امتیاز از ۱۹ امتیاز جدول ۴	۷ امتیاز از ۱۹ امتیاز جدول ۴	۱۲ امتیاز از ۱۹ امتیاز جدول ۴
بیولوژی	یک ردیف از دو ردیف جدول ۵	دو ردیف از دو ردیف جدول ۵	دو ردیف از دو ردیف جدول ۵ و دو پارامتر غیراجباری
هوا و صدا	۷ امتیاز از ۵۲ امتیاز جدول ۶	۲۰ امتیاز از ۵۲ امتیاز جدول ۶	۳۰ امتیاز از ۵۲ امتیاز جدول ۶

ماده ۸: حداقل شرایط لازم از نظر وضعیت فضای آزمایشگاه، جهت تعیین پایه آزمایشگاه‌های معتمد بر اساس جداول ۸ و ۹ تعیین می‌گردد.

تبصره ۱: آزمایشگاه معتمد می‌تواند بر اساس امتیاز کسب شده طبق جدول ۸، در هر یک از گروه‌های تخصصی مطابق جدول ۹، پایه متناظر با امتیاز را احراز نماید.

تبصره ۲: برای گروه‌های تخصصی فیزیکوشیمیایی و بیولوژی، وجود سکوبندی در حد ضرورت الزامی است.

جدول ۸: مشخصات و امتیازهای فضای آزمایشگاه

مالکیت محل	سکوبندی	فضا	ردیف
استیجاری: ۱ امتیاز شخصی - حقوقی: ۲ امتیاز	هر ۵ متر ۰/۵ امتیاز	هر ۲۰ متر مربع ۰/۵ امتیاز	۱

جدول ۹: حداقل شرایط لازم برای تعیین پایه آزمایشگاه‌های معتمد در خصوص فضای آزمایشگاه

پایه ۱	پایه ۲	پایه ۳	گروه تخصصی
۷ امتیاز جدول ۸	۴/۵ امتیاز جدول ۸	۳ امتیاز جدول ۸	فیزیکوشیمیایی
۴ امتیاز جدول ۸	۳ امتیاز جدول ۸	۲ امتیاز جدول ۸	هوا و صدا/ بیولوژی

شماره شیوه نامه: ۳-۴-۰۲

عنوان: رویه ممیزی و نظارت بر آزمایشگاه‌های معتمد

به منظور کنترل صحت اطلاعات ارائه شده و عملکرد آزمایشگاه معتمد در طول مدت اعتبار گواهینامه لازم است ادارات کل در خصوص ممیزی عملکرد آزمایشگاه در موارد ذیل اقدام نماید. همچنین در صورت لزوم، دفتر پایش می تواند راساً بر عملکرد آزمایشگاه معتمد در این زمینه نظارت داشته باشد.

۱- مکان، فضا، تجهیزات و مواد مصرفی:

۱-۱- ممیزی صحت آدرس آزمایشگاه معتمد

۱-۲- ممیزی تجهیزات معرفی شده در پرونده از نظر شماره سریال، گواهی کالیبراسیون با تاریخ معتبر و عمر مفید سنسورها در زمان بازدید.

۱-۳- ممیزی صحت عملکرد تجهیزات

۱-۴- ممیزی مواد و محلول‌های شیمیایی از نظر تاریخ مصرف، شرایط نگهداری و غیره

۱-۵- ممیزی شرایط مناسب آزمایشگاه بر اساس بند ۱ ماده ۱ شیوه نامه شرایط عمومی صدور، تمدید و ارتقاء گواهینامه

۲- پرسنل:

۲-۱- مطابقت پرسنل آزمایشگاه معتمد با فهرست اسامی ارائه شده به سازمان با رعایت فعالیت در سمت و حوزه مشخص شده در زمان بازدید

۲-۲- ارزیابی توانمندی پرسنل در اجرای روش های آزمون براساس استانداردهای مورد تایید در زمان بازدید

۲-۳- ممیزی عدم فعالیت مدیرعامل آزمایشگاه معتمد به عنوان مدیرعامل و یا عضو هیئت مدیره آزمایشگاه معتمد دیگر

۲-۴- ممیزی عدم فعالیت کارشناس فنی آزمایشگاه معتمد در آزمایشگاه دیگر

۳- قرارداد:

۳-۱- ممیزی عقد قرارداد (مدارک و مستندات مربوط به آن) بین آزمایشگاه معتمد و صنایع مجری خود اظهاری

۳-۲- ممیزی رعایت مفاد قرارداد

۳-۳- ممیزی گواهینامه آزمایشگاه معتمد کارفرما و همکار در زمان عقد قرارداد و اجرای آن

۳-۴- ممیزی پارامترهای مورد پایش و تطبیق آن با مفاد گواهینامه

۳-۵- ممیزی پارامترهای مورد سنجش توسط معتمد با توجه به نوع واحد

۴- نمونه برداری:

۴-۱- ممیزی انجام نمونه برداری

۴-۲- ممیزی حضور نمونه بردار معرفی شده

۴-۳- ممیزی صلاحیت نمونه بردار از نظر نحوه نمونه برداری و تشخیص محل نمونه برداری

۴-۴- ممیزی تجهیزات نمونه برداری

۴-۵- ممیزی نحوه نگهداری و انتقال نمونه

تبصره: در موارد خاص که حضور کارشناس اداره کل در زمان آنالیز الزامی است نمونه پلمپ و جهت آزمون (تست) در اختیار آزمایشگاه معتمد قرار گیرد.

۵- آنالیز :

۵-۱- ممیزی از طریق انجام آزمون (تست) همزمان آزمایشگاه معتمد با ادارات کل در یک محل در خصوص گروه هوا، صدا و امواج

۵-۲- ممیزی صحت آنالیز از طریق ارائه نمونه های مجهول یا استاندارد توسط ادارات کل یا دفتر پایش

تبصره ۱: در خصوص بند ۲-۵ بازرسی های نظارتی بدون هماهنگی با آزمایشگاه های معتمد از طریق اداره کل یا دفتر پایش فراگیر انجام می گردد.

۶- مستندات:

۶-۱- ممیزی اعلام برنامه پایش خوداظهاری ترجیحا ماهانه و الزاما حداقل ۱۰ روز قبل از نمونه برداری

۶-۲- ممیزی نتایج ارسالی به منظور مطابقت پایش های صورت پذیرفته با پارامترهای مورد نظر در دستورالعمل طرح خود اظهاری در واحد مورد پایش

۶-۳- ممیزی قراردادهای فیما بین آزمایشگاه معتمد با واحد مورد پایش از لحاظ مطابقت با رویه های مورد نظر سازمان

۶-۴- ممیزی گزارش خود اظهاری انجام شده توسط آزمایشگاه معتمد از لحاظ مطابقت با رویه های مورد نظر با فرم های ارائه شده توسط سازمان

۶-۵- ممیزی بایگانی شرکت در خصوص فرم صورتجلسه انجام پایش خوداظهاری

۶-۶- ممیزی مفاد تفاهم نامه مابین آزمایشگاه کار فرما و همکار

۶-۷- ممیزی گزارش خوداظهاری ارائه شده توسط آزمایشگاه های معتمد به ادارات کل یا دفتر پایش طبق فرم ارائه شده توسط دفتر پایش (۱۲/۰۲-۴/ف)

۶-۸- ممیزی رعایت الزامات مربوط به ماده ۱۹۰ قانون برنامه پنجم توسعه کشور

ادارات کل یا دفتر پایش موارد مغایر با این شیوه نامه را به کمیته بررسی تخلفات آزمایشگاه های معتمد ارجاع و کمیته در این موارد بر اساس شیوه نامه انضباطی تصمیم گیری لازم را بعمل می آورد.

ماده ۱

کلیات :

در راستای ایجاد اعتماد متقابل جهت بسط و توسعه خوداظهاری در پایش آلودگی و همچنین نظارت بر عملکرد آزمایشگاه‌های معتمد، جلوگیری از تخلفات احتمالی و برخورد با متخلفین، شیوه نامه انضباطی توسط کمیته آزمایشگاه‌های معتمد تهیه و پس از تصویب در شورای سیاست‌گذاری و راهبردی آزمایشگاه‌های معتمد، جهت اجرا توسط دفتر پایش و ادارات کل ابلاغ می‌گردد.

۱-۱- **تخلف** : هرگونه عدم رعایت آیین نامه و شیوه نامه های ابلاغی از سوی سازمان در خصوص آزمایشگاه‌های معتمد و الزامات و مفاد شیوه نامه انضباطی، تخلف تلقی گردیده و متناظر با نوع تخلف تنبیهات متناسب اعمال می‌گردد.

- **کمیته رسیدگی به تخلفات**: هیأتی است متشکل از مدیر کل دفتر پایش فراگیر بعنوان رئیس کمیته، دبیر کمیته تخلفات، مسئولین بخش های تخصصی (با یک حق رأی)، نمایندگان دفاتر تخصصی معاونت (با یک حق رای)، نماینده دفتر حقوقی، نماینده دفتر بازرسی، ارزیابی عملکرد و رسیدگی به شکایات و نماینده اداره کل حفاظت محیط زیست استانی که پایش در آن انجام گرفته است. این هیأت به کلیه گزارشات تخلفات آزمایشگاه‌های معتمد که از سوی دفتر پایش واصل می‌شود رسیدگی و اظهار نظر خواهد نمود.

۱-۲- **کمیته تجدید نظر**: هیأتی است متشکل از معاونت محیط زیست انسانی سازمان (رئیس کمیته)، مدیر کل دفتر پایش فراگیر (دبیر کمیته)، مدیر کل دفتر حقوقی، مدیر کل دفتر ارزیابی عملکرد و رسیدگی به شکایات، مدیر کل استان ذیربط که تخلف در آن صورت پذیرفته است.

ماده ۲

نحوه رسیدگی به تخلفات :

۲-۱- در هر زمان دفتر پایش این حق را دارد تا نسبت به کنترل نامحسوس فعالیت های آزمایشگاه معتمد و کنترل پارامترهای قابل اندازه گیری توسط آزمایشگاه معتمد اقدام نماید.

۲-۲- تهیه گزارش مربوط به تخلفات موضوع این شیوه نامه حسب مورد توسط ادارات کل ذیربط یا دفتر پایش صورت خواهد گرفت.

تبصره : اداره کل ذیربط موظف است گزارش تخلفات صورت گرفته را به همراه مستندات جهت بررسی و طرح در کمیته یاد شده به دفتر پایش ارسال نماید.

۳-۲- از مدیریت آزمایشگاه معتمد ذیربط یا نماینده قانونی آن در صورت نیاز جهت ارائه توضیحات در کمیته های مورد اشاره، دعوت به عمل خواهد آمد.

۴-۲- تصمیمات کمیته در خصوص تنبیهات مترتب بر تخلفات انضباطی آزمایشگاه های معتمد ماده فوق قطعی می باشد مگر در مورد مجازات های بندهای ۴ الی ۶ ماده ۳ این شیوه نامه که قابل بررسی در کمیته تجدید نظر می باشد.

تبصره ۵: تجدید نظرخواهی از تصمیمات کمیته رسیدگی به تخلفات به شرح ذیل خواهد بود:

- عدم توجه به اسناد و مدارک ابرازی، توسط کمیته.

- ارائه مدارک و اسناد جدیدی که مؤثر در تصمیمات کمیته باشد.

۵-۲- آزمایشگاه معتمد محکوم علیه، حق درخواست تجدید نظر در خصوص تصمیم کمیته رسیدگی به تخلفات را دارد.

تبصره ۱: آزمایشگاه مذکور در صورت درخواست تجدید نظر موظف است تا بیست روز قانونی پس از ابلاغ تصمیم کمیته، درخواست خود را به دبیرخانه کمیته تخلفات ارائه نماید. دبیرخانه مربوطه ظرف مدت یک هفته پرونده را جهت رسیدگی به کمیته تجدیدنظر تقدیم خواهد نمود.

تبصره ۲: در صورت درخواست تجدید نظر توسط آزمایشگاه معتمد مدت زمان تنبیه پس از ابلاغ رای کمیته تجدید نظر اعمال خواهد گردید.

۶-۲- در صورتیکه در حین اجرای حکم تعلیق آزمایشگاه معتمد، مدارک جدیدی مبنی بر انجام تخلف دیگر از آزمایشگاه مذکور به دفتر پایش ارسال گردد، کمیته می تواند نسبت به تشدید تنبیه متناظر با تخلف صورت گرفته اقدام نماید.

۷-۲- در صورت تعلیق یا ابطال، کلیه قراردادهای آزمایشگاه معتمد پس از صدور حکم کمیته، ملغی می گردد و ضرر و زیان ناشی از آن بر عهده آزمایشگاه معتمد می باشد.

۸-۲- در صورت ارتکاب چند تخلف با هم، تنبیهات اعمالی، تلفیقی از تنبیهات متناظر با هر تخلف خواهد بود.

۹-۲- در صورت صدور ۱ تذکر برای آزمایشگاه معتمد و ارتکاب مجدد تخلفی که تنبیهات آن تذکر می باشد، تنبیه اخطار اعمال خواهد شد.

۱۰-۲- در فاصله زمانی یک سال در صورت صدور ۲ اخطار برای آزمایشگاه معتمد و ارتکاب مجدد تخلفی که تنبیهات آن اخطار باشد، تنبیه تعلیق اعمال خواهد شد.

۱۱-۲- در فاصله زمانی ۲ سال در صورتیکه آزمایشگاه معتمدی بر اساس نظر کمیته ۲ بار تعلیق (۶ ماهه) گردد تعلیق دوم، تعلیق ۲ ساله در نظر گرفته خواهد شد.

۱۲ - ۲- در فاصله زمانی چهار سال در صورتیکه آزمایشگاه معتمدی بر اساس نظر کمیته ۲ بار تعلیق (۲ ساله) گردد، مجوز آزمایشگاه معتمد ابطال خواهد شد.

ماده ۳

تنبیهات :

تنبیهات مترتب بر تخلفات انضباطی آزمایشگاه‌های معتمد حسب تشخیص به شرح ذیل اعمال می‌گردد:

۱- تذکر

۲- اخطار اول

۳- اخطار دوم

۴- تعلیق (حداقل ۶ ماه)

۵- تعلیق ۲ ساله (پس از پایان دوره تعلیق فعالیت مجدد آزمایشگاه معتمد منوط به اجرای فرآیند صدور می‌باشد).

۶- ابطال

تبصره ۱: تنبیهات مربوط به بندهای ۱ الی ۳ این ماده رأساً از سوی ادارات کل و یا دفتر پایش قابل اعمال می‌باشد.

تبصره ۲: تنبیهات مربوط به بندهای ۱ الی ۳ پس از گذشت ۳ سال از پرونده آزمایشگاه معتمد حذف می‌گردد.

تبصره ۳: تنبیهات مربوط به بندهای ۴ الی ۶ بنابه پیشنهاد ادارات کل از طریق دفتر پایش و یا راساً از سوی دفتر پایش پس از تصویب در کمیته تخلفات اعمال خواهد شد.

تبصره ۴: کمیته تجدید نظر نسبت به بررسی و اعمال تنبیه متناظر در خصوص تخلفاتی که تنبیه مترتب بر آن منظور نگردیده است اقدام خواهد نمود.

ماده ۴: مصادیق تخلف :

- عدم رعایت الزامات اداری به شرح ذیل :

۱- عدم اعلام تغییر آدرس یا شماره تلفن به ادارات کل و یا دفتر پایش

۲- عدم اعلام تغییر پرسنل به ادارات کل

۳- عدم اعلام تغییر اساسنامه به ادارات کل

۴- عدم اعلام تغییر مدیرعامل یا نماینده تام‌الاختیار به ادارات کل

۵- عدم تهیه و ارسال کلیه مکاتبات اداری مطابق با سربرگ شرکت

۶- عدم ارائه کارت شناسایی کارشناسان آزمایشگاه معتمد به ماموران سازمان در حین پایش

۷- عدم درج نام آزمایشگاه همکار و پارامترهای مربوط آن آزمایشگاه در نامه اعلام زمان نمونه برداری

۸- فعالیت همزمان کارشناس یک آزمایشگاه معتمد در دیگر آزمایشگاه‌های معتمد

تبصره: ارتکاب هر یک از موارد بند ۱ الی ۶ موجب صدور یک تذکر و در خصوص بند ۷ موجب صدور یک اخطار خواهد گردید.

- عدم رعایت الزامات نمونه برداری به شرح ذیل:

- ۱- عدم اعلام برنامه پایش در طرح های ISO، ارزیابی های اثرات زیست محیطی، طرح های مطالعاتی و تحقیقاتی و غیره
  - ۲- انجام نمونه برداری در زمانیکه آزمایشگاه معتمد فاقد فضای آزمایشگاهی مناسب باشد.
  - ۳- عدم اعلام عنوان دقیق پایش در نامه اعلام زمان نمونه برداری
  - ۴- عدم اعلام برنامه ۱۰ روزه پایش طرح های خوداظهاری
  - ۵- عدم انجام نمونه برداری از واحد در زمان مقرر
  - ۶- عدم رعایت زمان بندی اعلام شده توسط آزمایشگاه همکار
  - ۷- عدم انجام نمونه برداری توسط کارشناس ذیصلاح
  - ۸- عدم رعایت شرایط استاندارد انتقال نمونه
  - ۹- عدم رعایت پایش تصادفی و بدون هماهنگی قبلی
  - ۱۰- عدم وجود تجهیزات لازم جهت نمونه برداری در محل پایش
  - ۱۱- عدم انجام نمونه برداری از مکان مناسب
  - ۱۲- برداشت و یا تهیه نمونه غیر واقعی
  - ۱۳- انجام پایش از واحدهایی که آزمایشگاه معتمد مجاز به پایش آن واحد نمی باشد.
  - ۱۴- نمونه برداری هنگام اصلاح، تعمیرات و بازسازی سیستم و یا توقف فرایند
  - ۱۵- انجام هرگونه مشاوره (اعم از راهبری، بهینه سازی و به راندمان رساندن سیستم های کنترل آلودگی و ...) و یا طراحی و ساخت یک سیستم کنترل آلودگی در یک واحد و پایش خوداظهاری آن سیستم در همان واحد صنعتی.
- تبصره ۱: در خصوص طراحی و ساخت یک سیستم کنترل آلودگی، شرکت ذیربط بمیزان دو برابر مدت زمان قرارداد مجاز به پایش خوداظهاری آن سیستم در همان واحد صنعتی نمی باشد.
- تبصره ۲: ارتکاب هر یک از موارد بندهای ۱ الی ۳ موجب صدور یک اخطار، بندهای ۴ الی ۱۰ موجب صدور یک اخطار و عدم پذیرش نتایج و در خصوص بندهای ۱۱ الی ۱۵ موجب تعلیق گواهینامه آزمایشگاه معتمد و عدم پذیرش نتایج خواهد گردید .

- عدم رعایت الزامات تجهیزات و دستگاهها به شرح ذیل:

- ۱- عدم استفاده از تجهیزات معرفی شده توسط آزمایشگاه معتمد کار فرما یا معتمد همکار به سازمان
  - ۲- عدم استفاده از تجهیزات دارای گواهینامه کالیبراسیون معتبر
  - ۳- استفاده از تجهیزاتی با سنسور و ملحقیات دارای عمر منقضی شده و یا فاقد تاییدیه های لازم.
- تبصره: ارتکاب در خصوص بند ۱ موجب صدور یک اخطار و عدم پذیرش نتایج و در خصوص بندهای ۲ و ۳ موجب تعلیق گواهینامه آزمایشگاه معتمد و عدم پذیرش نتایج می گردد.

- عدم رعایت الزامات مربوط به قرارداد به شرح ذیل :

- ۱- عدم تهیه و ثبت قراردادها

۲- عدم ارائه قرارداد فیمابین آزمایشگاه معتمد و واحد صنعتی در صورت درخواست اداره کل

۳- عدم رعایت تعرفه خدمات آزمایشگاهی سازمان حفاظت محیط زیست مصوبه شماره ۳۸۱ شورای عالی حفاظت محیط زیست

تبصره ۱: ارتکاب هر یک از موارد بندهای ۱ الی ۲ موجب صدور اخطار خواهد گردید.

تبصره ۲: ارتکاب تخلف بند ۳ در مرحله اول موجب صدور اخطار و در صورت تکرار موجب تعلیق گواهینامه آزمایشگاه معتمد و عدم پذیرش نتایج خواهد گردید.

- عدم رعایت الزامات تهیه و ارسال گزارشات پایش در قالب طرح خوداظهاری به شرح ذیل :

۱- عدم ارسال گزارش پایش به همراه نتایج حداکثر تا ۲۰ روز کاری بعد از نمونه برداری به ادارات کل

۲- عدم ارسال فایل گزارش عملکرد سالیانه آزمایشگاه معتمد در قالب طرح خوداظهاری (مطابق با فرم‌های ارائه شده) به دفتر پایش و ادارات کل استان‌هایی که آزمایشگاه معتمد در آن مستقر است

۳- مقایسه نتایج اندازه گیری با استانداردهای زیست محیطی

۴- درج استانداردهای زیست محیطی در گزارش پایش

۵- عدم ارائه گزارش آنالیز خوداظهاری بطور جداگانه از آنالیز ایزو، ارزیابی های اثرات زیست محیطی، طرح‌های مطالعاتی - تحقیقاتی و ...

۶- عدم ارسال فرم گزارش دهی مطابق با فرمت و فهرست سازمان (فرم ۱۲/۰۲-۴/ف)

۷- پایش و ارائه گزارش در خصوص پارامترهایی که جزء پارامترهای مشمول طرح خوداظهاری در واحد صنعتی مذکور نمی باشند.

۸- عدم اعلام دقیق نوع پایش (خوداظهاری، ایزو، ارزیابی و...) در فرم اعلام نتایج

۹- عدم اعلام گزارش نتایج پایش واحد مورد نظر، با سربرگ، مهر و امضاء آزمایشگاه معتمد همکار، توسط آزمایشگاه معتمد کارفرما

۱۰- عدم تطابق موارد مندرج در گزارش با شرایط واقعی اندازه گیری از واحد مورد پایش

۱۱- انجام پایش در خصوص پارامترهایی که صلاحیت انجام آن در گواهینامه آزمایشگاه معتمد درج نشده است

تبصره: ارتکاب هر یک از موارد بندهای ۱ الی ۲ موجب صدور تذکر، در خصوص بندهای ۳ الی ۷ موجب صدور اخطار، در خصوص بندهای ۸ و ۹ موجب صدور اخطار و عدم پذیرش نتایج و در خصوص بندهای ۱۰ و ۱۱ موجب تعلیق گواهینامه آزمایشگاه معتمد و عدم پذیرش نتایج می گردد.

- عدم رعایت الزامات تفاهم نامه به شرح ذیل :

۱- عدم رعایت توان پایش ۶۰٪ پارامترهای مشمول خوداظهاری و یا ۵۰٪ حجم ریالی قرارداد در یک واحد صنعتی توسط آزمایشگاه کارفرما.

۲- عدم مشخص نمودن پارامترهای مورد پایش توسط آزمایشگاه معتمد همکار و کارفرما

۳- همکاری با بیش از یک آزمایشگاه معتمد همکار در پایش خوداظهاری یک واحد صنعتی توسط آزمایشگاه معتمد کارفرما

۴- عدم اعتبار گواهینامه آزمایشگاه معتمد همکار در طول مدت زمان اجرای تفاهم نامه منعقدہ فیما بین آزمایشگاه معتمد کارفرما و همکار.

تبصره: ارتکاب هر یک موارد بندهای ۱ تا ۳ موجب صدور اخطار و عدم پذیرش نتایج و در خصوص بند ۴ موجب تعلیق گواهینامه آزمایشگاه معتمد و عدم پذیرش نتایج می گردد.

شماره شیوه نامه: ۳-۶-۰۲

عنوان: تشویقات آزمایشگاه‌های معتمد

مقدمه: به منظور تشویق آزمایشگاه‌های معتمد، شورای سیاست‌گذاری و راهبردی آزمایشگاه‌های معتمد، شیوه نامه تشویقات آزمایشگاه‌های معتمد را به شرح ذیل تصویب نمود.

ماده ۱: مقررات این شیوه نامه برای تشویق آزمایشگاه‌های معتمدی به کار می رود که برای انجام پایش‌های زیست محیطی مطابق با آیین نامه خوداظهاری در پایش، از سازمان گواهینامه دریافت می کنند.

ماده ۲: تشویق آزمایشگاه‌های معتمد توسط شورای سیاست‌گذاری و راهبردی آزمایشگاه‌های معتمد صورت می گیرد. تبصره: موضوع و موارد تشویقات توسط ادارات کل، آزمایشگاه معتمد و یا به هر نحو مقتضی به کمیته آزمایشگاه‌های معتمد پیشنهاد و پس از طرح در کمیته جهت تصویب به شورای سیاست‌گذاری و راهبردی آزمایشگاه‌های معتمد ارائه می گردد.

ماده ۳: شورای سیاست‌گذاری و راهبردی آزمایشگاه‌های معتمد، آزمایشگاه‌های معتمد را مطابق با جداول مندرج در این شیوه نامه در درجات یک تا سه مورد تشویق یا تخفیف تنبیهات قرار می دهد.

جدول ۱: مصادیق مشمول تشویق

ردیف	مصادیق تشویق	معیار	سقف امتیاز
۱	گواهینامه ایزو ۱۷۰۲۵	اخذ گواهینامه	۱۰
۲	سایر گواهینامه‌های مورد تایید کمیته	به ازای هر گواهینامه دو امتیاز	۶
۳	عضویت در شبکه‌های آزمایشگاهی ملی و بین‌المللی	به ازای هر عضویت ۵ امتیاز	۱۰
۴	برگزاری همایش‌های زیست محیطی	به ازای هر همایش ده امتیاز	۱۰
۵	کارگاه‌های آموزشی زیست محیطی مورد تایید دفتر پایش	به ازای هر کارگاه پنج امتیاز	۱۰
۶	برگزاری سمینارهای زیست محیطی و مشارکت در نمایشگاه‌ها و...	به ازای هر سمینار و نمایشگاه سه امتیاز	۱۰
۷	نوآوری در زمینه پایش‌های زیست محیطی	به ازای هر مورد ۵ امتیاز	۱۰
۸	عدم تخلف در طول سال	-	۵
۹	دریافت تشویقات از مراکز علمی، پژوهشی	به ازای هر تشویق دو امتیاز	۸
۱۰	همکاری با سازمان در زمینه پایش‌های زیست محیطی مورد تقاضا	به ازای هر مورد دو امتیاز	۱۵
۱۱	سایر موارد بنا به تشخیص کمیته		۶
	جمع کل		۱۰۰

جدول ۲: تعیین درجه تشویقات

نوع تشویقات			حداقل امتیاز	درجه تشویقات
تمدید اعتبار گواهینامه به ماه	درج در سایت	درجه تشویق نامه		
۲۴	✓	۱	۹۰	۱
۱۸	✓	۲	۷۰	۲
۱۲	✓	۳	۵۰	۳

جدول ۳: حذف سابقه تنبیهات آزمایشگاه‌های معتمد

حداقل امتیاز	حذف تنبیهات
۳۰	تذکر
۵۰	اخطار اول
۶۰	اخطار دوم